

Jolanta Chwastyk-Kowalczyk

Instytut Dziennikarstwa i Informacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego

Słowa kluczowe: czasopisma o sztuce, Polska po 1989 r.

Key words: magazines of art, post- 1989 Poland

WSPÓŁCZESNY RYNEK CZASOPISM O SZTUCE W POLSCE. PRZEGLĄD WYDAWNICTW

Skandale związane z funkcjonowaniem sztuki w Polsce uzmysławiają, w jak niewielkim stopniu media, a w szczególności rynek prasowy, wolne są od jakichkolwiek nacisków, wszelkiej cenzury, wpływów grup związanych z Kościołem katolickim. Należy przypomnieć zamieszanie medialne, jakie wywołały choćby pomysły twórcze Katarzyny Kozyry (*Piramida zwierząt*¹, *Święto wiosny*², *Łażnia damska*³), Doroty Nieznalskiej (*Pasja*⁴), Piotra Uklańskiego (film *Oko za oko*⁵),

---

¹ Instalacja wypchanych zwierząt: koń z psem, kotem i kurą na grzbiecie.

² Na wideo obserwujemy stare ciała wykonujące spazmatyczne ruchy; artystka nawiązała do baletu Strawińskiego *Święto wiosny*, do pogańskiego obrzędu, podczas którego dziewczyna wybrana na ofiarę musiała zatańczyć się na śmierć, by wróciło nowe, wiosenne życie. Na ekranach, które tworzą krąg widzimy taniec i słyszymy motyw Strawińskiego. Wykonawcami u Kozyry są „pensjonariusze domu starców, fotografowanych nago w całkowitej bieli, jakby zawieszonych w nicości, klatka po klatce. Animacja pozwoliła, by starzy ludzie wykonywali ruchy, które były ekstremalnie trudne nawet dla młodych profesjonalnych tancerzy. Powierzenie tej roli ludziom starym jest trudne do zniesienia, ale wstrząsające i prawdziwe. Oni muszą spełnić ofiarę za nasze życie”. Za: *Dobre, bo boli. Z Marią Poprzęcką, historykiem sztuki rozmawia Grzegorz Sroczyński*, „Wysokie Obcasy” 2012, nr 43 (698), s. 17.

³ Film pokazuje ciało i jego rozkład. Ciało stare, ułomne, chore, z bliznami.

⁴ Jej kontrowersyjna instalacja pt. *Pasja* (zdjęcie męskich genitaliów na krzyżu) wystawiona w grudniu 2003 r. w Galerii Wyspa w Gdańsku spowodowała oskarżenie artystki o obrazę uczuć religijnych przez działaczy i posłów Ligi Polskich Rodzin. Po 8 latach procesu, 11 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku ostatecznie uniewinnił Nieznalską.

⁵ Film przedstawia nagiego kalekiego mężczyznę bez nogi. I drugiego, zdrowego, który użycza mu swojej. Spleceni w dziwnym uścisku, razem chodzą, myją się, jedzą.

Artura Żmijewskiego (film *Berek*⁶, *Na spacer*⁷) czy Zbigniewa Libery (*Obrzędy intymne*⁸, *Pozytywy*⁹).

Czasopisma poświęcone sztuce, prezentując dokonania twórcze artystów z najrozmaitszych dziedzin sztuki, poprzez filtr tradycji i wartości często przełamują różne tabu. Cechuje je wigor intelektualny, moralna odwaga w ukazywaniu, że jest jedyna wolność – wolność myśli i nieograniczonej wyobraźni. Stosowana w nich strategia prowokacji służy poszukiwaniu tożsamości w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości oraz zmierzeniu się z własnym dziedzictwem kulturowym. To w tym niszowym segmencie czasopism właśnie, na ich łamach, toczy się nieskrępowana dyskusja o nieuleganiu wpływom zewnętrznych uprzedzeń, niezrozumienia sztuki współczesnej, jak np. protestom środowisk związanych z Kościołem katolickim przeciwko wystawie *Kozyry* w Muzeum Narodowym w Krakowie, w 2011 r.

Lektura tych świeckich z założenia pism pokazuje, że sztuka nieskrępowana autocenzurą, cenzurą obyczajową, religijną czy wszelką inną może być autentyczna, eksperymentalna, erudycyjna, otwarta na przestrzeń dla tego typu refleksji, ale zarazem hermetyczna – bo rozumiała tylko dla wykształconego odbiorcy. Osobliwy jest jej kunszt narracji, maestria w operowaniu groteską, umiejętność przeobrażenia scen pełnych realizmu w oniryczne, surrealne wizje, a w opisie – nade wszystko kreatywność leksykalna, język, którego oryginalność, pomysłowość, zmysłowa dosadność i szarże słowotwórcze nie mają sobie równych.

Transformacja ustrojowa Polski trwająca od 1989 r. zmieniła krajową scenę polityczną oraz konfigurację elit intelektualnych. Kamienie milowe w postaci wolnych wyborów parlamentarnych i samorządowych oraz wysiłku budowania państwa demokratycznego, pluralizmu politycznego i ideologicznego, likwidacji Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, a co za tym idzie – oficjalnego, prawnego zniesienia cenzury, planu Leszka Balcerowicza¹⁰, dopuszczenia Polski do

⁶ Film pokazuje grającą w berka grupę nagich ludzi w autentycznej komorze gazowej byłego obozu koncentracyjnego, przeplataną poczuciem wstydu i zażenowania bohaterów, oraz dziewczynę, która nie potrafi się bawić, wejść w to, co robi grupa, kręci się po piwnicy z twarzą zasłoniętą rękami. 27 października 2011 r. film został w atmosferze skandalu zdjęty z wystawy pt. *Obok. Polska–Niemcy. 1000 lat historii w sztuce* w muzeum Martin-Gropius-Bau w Berlinie.

⁷ Zapis nieprawdopodobnego wysiłku sparaliżowanego człowieka i jego rehabilitanta. Muszą razem codziennie iść „na spacer”, bo bezruch oznacza powrót do pierwotnego stanu chorego. Rehabilitant uruchamia chorego, porusza nim jak kukłą.

⁸ W tym filmie reżyser pielęgnuje własną babcie, myje ją, zmienia pampersy, podciera. Stare ciało jest prawdziwe, a przez to piękne.

⁹ Artysta pokazał cykl inscenizowanych fotografii, a następnie wydrukowanych i fotograficznie zreprodukowanych (2002–2003) dokumentalnych zdjęć – medialnych ikon XX w.: uciekającą, poparzoną napalmem wietnamską dziewczynkę, zastrzelonego Che Guevarę na noszach, więźniów z wyzwolonego obozu koncentracyjnego za drutami. Libera upozował modeli na ten sam sposób i zrobił nowe, „pozytywne” wersje tych fotografii.

¹⁰ Leszek Balcerowicz – minister finansów w rządzie Tadeusza Mazowieckiego; jego plan stawiał za cel „równoczesne stłumienie inflacji, uzyskanie równowagi popytu i podaży na rynku, a w dłuższej

struktur NATO (1999), wstąpienia do Unii Europejskiej (2004), postępującej globalizacji, nieograniczonej możliwości kontaktu ze światem zachodnim, podejmowania pracy za granicą – przyczyniły się do przeobrażeń świadomościowych naszych rodaków.

Zjawisko elit, ich rola, powstawanie i funkcjonowanie, rodzaje opierające się na różnych kryteriach obiektywnych (np. pozycja w strukturze społecznej) i subiektywnych (np. opinie różnych grup społecznych)¹¹ ich wyróżniania oraz mitologizacji, zostało już w piśmiennictwie naukowym wnikliwie zbadane i opisane¹². Wszyscy autorzy zgodnie definiują *elitę* jako kategorię czy zbiór osób wyróżniających się pod jakimś względem w swoim otoczeniu, a przez to znajdujących się najwyżej w hierarchii społecznej¹³.

Janusz Sztumski formułuje pojęcie elity w naukach socjologicznych i politologicznych jako „*gremia przywódcze*, wyróżniające się wśród mas ludzkich danego społeczeństwa, spośród których zostają owe gremia wyłonione poprzez selekcje społeczne”¹⁴. Tworzenie się elit jest zjawiskiem dynamicznym, płynnym, powszechnym i obserwowanym we wszystkich zbiorowościach społecznych, zróżnicowanych stopniem rozwoju cywilizacyjnego oraz systemów politycznych. Możemy zatem mówić na przykład o elitach urodzenia, prestiżu (własne dokonania), władzy (politycznych), wojskowych, intelektualnych, artystycznych, duchowieństwie itp. oraz o establishmentie (kluczowe pozycje w strukturze władzy) czy elitach lokalnych. Na oczywisty fakt istnienia różnic jakościowych między różnymi elitami a resztą społeczeństwa zwrócił uwagę José Ortega y Gasset¹⁵. Poszczególne elity spełniają różne funkcje w życiu danego społeczeństwa oraz zaspokajają jego potrzeby i aspiracje.

Przyjrzyjmy się procesowi artykulacji potrzeb duchowych i materialnych elit intelektualnych. Umożliwiają to m.in. media, będące „nie tyle oknem na rzeczywistość, co sceną, na której politycy i dziennikarze wystawiają sztuki wedle własnego scenariusza i we własnym interesie”¹⁶.

---

perspektywie – uruchomienie dynamiki rozwojowej w polskiej gospodarce”. Za: D. Przystek, *Spoleczeństwo polskie w dobie transformacji*, „Spoleczeństwo i Polityka” 2005, nr 2 (3), s. 54.

¹¹ C. Znamierowski, *Elita i demokracja*, w: *Elita, ustrój, demokracja*, Warszawa 2001, s. 28.

¹² Np. H. D. Lasswell, A. Kaplan, *Power and Society. A Framework for Political Inquire*, New Haven–London 1950; H. D. Lasswell, *The Comparative Study of Elites*, Stanford 1952; G. Mosca, *Der Herrschende Klasse. Grundlagen der politischen Wissenschaft*, Salzburg 1953; V. Pareto, *Allgemeine Soziologie*, Tübingen 1955; R. Michels, *Political Parties. A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy*, New York 1959; C. W. Mills, *Elita władzy*, Warszawa 1961; J. Sztumski, *Elity ich miejsce i rola w społeczeństwie*, Katowice 1997; T. Sowell, *Oni wiedzą lepiej. Samozadowolenie jako podstawa polityki społecznej*, Warszawa 2008.

¹³ Por. też termin *elita* w: *Encyklopedia „białych plam”*, t. 5, Radom 2001, s. 271–280; *Encyklopedia socjologii*, t. 1, Warszawa 1998, s. 184–189.

¹⁴ J. Sztumski, *Elity ich miejsce*, s. 10.

¹⁵ J. Ortega y Gasset, *Bunt mas i inne pisma socjologiczne*, Warszawa 1982, s. 7–8.

¹⁶ P. H. Weaver, *Selling the Story*, „New York Times” 1994, z 29 lipca, s. A 13.

Bliżej zajmujemy się ich wycinkiem – niszowym segmentem czasopism poświęconych sztuce, które funkcjonują z dala od zapalczywej retoryki, stereotypów politycznych czy religijnych, reinterpretacji zjawisk, polegających na odczytywaniu przeszłości poprzez pryzmat uprzedzeń ideologicznych przez czasopisma polityczno-społeczne, szczególnie skrajnie prawicowe. Niszowym – bowiem nie od dziś wiadomo, że zagadnienia naukowe, światopoglądowe, duchowe, moralne, estetyczne nie są przedmiotem zainteresowania szerszych mas, jedynie inteligencji. Przyjęto, że tym terminem określamy grupę ludzi z wyższym wykształceniem lub będących w trakcie jego zdobywania, z rozległymi horyzontami myślowymi, z ciekawością świata, wykraczającą poza „barbarzyństwo specjalizacji” (Ortega y Gasset), czyli wąskospecjalistyczną wiedzę, z własnym systemem wartości, przekonań i zachowań, z rozbudzonymi potrzebami czynnego uczestniczenia w życiu publicznym, kulturalnym¹⁷.

Mieszczą się zatem w tej kategorii tzw. elity strategiczne, do których należą uczeni, artyści, pisarze, ludzie kina, teatru, sportowcy¹⁸ oraz przedstawiciele wolnych zawodów – prawnicy, lekarze. Możemy jednocześnie odnieść wrażenie, że ekspansja środowisk polityki i biznesu w ciągu ostatnich dwóch dekad w naszym kraju zepchnęła spauperyzowane warstwy inteligenckie na dalszą pozycję w nowym łaździe społecznym¹⁹. Zasadne zatem jest pytanie, czy zjawiska te odzwierciedlają czasopisma, będące forum ich publicznej wypowiedzi?

Okres burzliwych przemian po 1989 r. oraz formalne zniesienie cenzury przyniosły rewolucyjną zmianę na rynku prasy drukowanej. Powyższe zjawiska zostały opisane przez Walerego Pisarka, Tomasza Mielczarka, Tadeusza Kowalskiego, Bohdana Junga, Ryszarda Filasa, Ignacego Fiuta i innych²⁰. Rozważania te wielopłaszc-

---

¹⁷ Por.: A. Zajączkowski, *Elity urodzenia*, Warszawa 1993, s. 64; *O polskiej inteligencji. Debata nad jej stanem i perspektywami*, <http://www.kulturaswiecka.pl/node/167> [dostęp: 23.01.2012]. Niektórzy autorzy inteligencję utożsamiają z „nową klasą średnią” czy „knowledge class”, za: J. Leszkowicz-Baczyński, *Współczesna inteligencja: syndrom sukcesu czy porażki? Szanse na edukacyjną funkcję specjalistów*, „Edukacja. Studia. Badania. Innowacje” 2002, nr 2 (78), s. 17, 19.

¹⁸ P. Sztompka, *Socjologia: analiza społeczeństwa*, Kraków 2002, s. 598.

¹⁹ A. Radziejewicz-Winnicki, *Problematyka elit intelektualnych – także w naukach o wychowaniu – w okresie globalizacji kulturowej (refleksje polemiczne)*, „Edukacja. Studia. Badania. Innowacje” 2002, nr 1 (77), s. 90; *idem*, *Rola elit intelektualnych w czasie globalizacji kulturowej*, http://czytelnia.onet.pl/0,1177944,do_czytania.html [dostęp: 23.01.2012].

²⁰ W. Pisarek, *Wstęp do nauki o komunikowaniu*, Warszawa 2008; T. Mielczarek, *Monopol. Pluralizm. Koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989–2006*, Warszawa 2007; T. Kowalski, *W kierunku rynku. Zmiany w prasie codziennej na tle tendencji europejskich*, w: *Podstawowe czynniki przemian polskiego rynku prasowego w latach 1995–2006*, red. J. Kania, Poznań 2006; T. Kowalski, B. Jung, *Media na rynku. Wprowadzenie do ekonomiki mediów*, Warszawa 2006; R. Filas, *Pięć lat przemian mediów masowych w Polsce: bilans wstępny*, „Zeszyty Prasoznawcze” 1994, nr 1–2, s. 57–66; *idem*, *Dziesięć lat przemian mediów masowych w Polsce (1989–1999). Propozycja periodyzacji*, „Zeszyty Prasoznawcze” 1999, nr 1–2, s. 31–58; *idem*, *Czytelnictwo prasy u progu 2000 roku*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2000, nr 1–2, s. 206–222; *idem*, *Aktywność czytelnicza Polaków przelomu wieków*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2001, nr 3–4, s. 7–36; *idem*, *Rośnie dominacja mediów elektronicznych – nowa faza przemian polskiego rynku*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2003, nr 3–4, s. 7–34;

czynowo obejmowały cały rynek mediów w demokratycznej Polsce. Jednak przez niespotykaną dotąd w dziejach ludzkości dynamikę przemian technologicznych, przekształcenia własnościowe mediów oraz ich ekonomikę w niestabilizowanym prawnie środowisku gospodarczym i politycznym w naszym kraju, przyjęcie Polski w struktury Unii Europejskiej – ta nowa jakość w sferze komunikacji społecznej wymyka się kompatybilnym i wyczerpującym możliwościom badawczym prasoznawców czy szerzej, medioznawców.

Jest to zjawisko osobne, bowiem – jak wykazał R. Filas – „w porównaniu z rokiem 1988 (ostatnim pełnym w PRL) liczba tygodników wzrosła na koniec XX w. mniej więcej dwukrotnie, dwutygodników – dwuipółkrotnie, a miesięczników – prawie trzykrotnie”²¹. Dzienników w tym segmencie nie odnotowano.

Największą dynamikę powstawania nowych periodyków o sztuce odnotujemy w latach dziewięćdziesiątych XX w., co jest zgodne z zaobserwowaną przez medioznawców tendencją, bowiem przy kurczącym się rynku dzienników rozwinęła się oferta czasopism. Rozwój poszczególnych tytułów poświęconych sztuce wpisał się w fazy zaproponowane przez R. Filasa:

I – żywiołowego entuzjazmu nowych wydawców i nadawców [...] od maja 1989 r. do połowy 1991 r.; II – pozornej stabilizacji i zmian podskórnych w prasie i radiu – od połowy 1991 r. do końca 1992 r.; III – otwartej walki o rynek mediów, zwłaszcza audiowizualnych – początek 1993 r. do sierpnia 1994; IV – zagospodarowania rynku po I procesie koncesyjnym i inwazji tygodników niemieckich – od września 1994 r. do końca 1996 r.; V – nowego podziału rynku mediów i postępującej specjalizacji – 1997–2000²².

Od 1989 r. do tej pory pisma o sztuce nie były obiektem zainteresowania badań prasoznawczych. Nie można oprzeć się także na danych, które pokazuje elektroniczny katalog czasopism (123 pozycje)²³ ani na tym, opracowanym przez Bibliotekę Narodową²⁴, ponieważ pod hasłem „polskie czasopisma o sztuce” pojawiają się, nie wiadomo według jakiego klucza opracowane, czasopisma literacko-artystyczne, społeczno-kulturalne, kulturalno-społeczne, poświęcone sztuce oraz zawierające problematykę różnych branżowych dziedzin sztuki. Najbardziej wiarygodne są

idem, *Rynek prasy codziennej w Polsce przed „Faktem” i z „Faktem”*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2005, nr 3–4, s. 7–32; *idem*, *Polskie czasopisma XXI wieku – rozwój czy kryzys?*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2007, nr 1–2, s. 8–47; *idem*, *Polski rynek prasy codziennej w I dekadzie XXI wieku (w szczególności po roku 2003)*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2008, nr 3–4, s. 7–26; *idem*, *Dwadzieścia lat przemian polskich mediów (1989–2009) w ujęciu periodycznym*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2010, nr 3–4, s. 27–54; I. Fiut, *Prasa bezpłatna w Polsce w latach 1999–2001. Nowe zjawiska rynkowe i czytelnicze*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2002, nr 1–2, s. 69–73; *idem*, *Prasa bezpłatna w Polsce w latach 1989–2009. Nowe zjawiska rynkowe i czytelnicze*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2009, nr 3–4, s. 8–24.

²¹ R. Filas, *Dwadzieścia lat przemian polskich mediów*, s. 32.

²² *Ibidem*, s. 30.

²³ <http://katalog.czasopism.pl/index.php/Kategoria:Sztuka> [dostęp: 09.2011–02.2012].

²⁴ <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=23&IM=05&WI=C> [dostęp: 04.11.2011].

zatem badania z autopsji oraz bezpośredni lub telefoniczny czy mailowy kontakt z redakcjami.

Wśród kategorii „sztuka” możemy, bez popełnienia błędu, wyróżnić kilka rodzajów czasopism:

- czasopisma naukowe, wydawane przez poszczególne środowiska akademickie, mające wydziały sztuk pięknych, nauk o sztuce, edukacji plastycznej, konserwatorskie, instytuty historii sztuki itp. lub przez akademie sztuk pięknych oraz publikowane przez ich studentów (wszystkie zawierają streszczenia w języku angielskim, czasami w językach niemieckim i francuskim);
- pisma, biuletyny, czasopisma branżowe poświęcone poszczególnym dyscyplinom sztuki: rzeźbie, malarstwu i grafice, sztuce użytkowej, architekturze, teatrowi, filmowi, muzyce, tańcowi, wydawane przez różne stowarzyszenia, związki artystyczne, kluby, fundacje, instytucje, twórców – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, galerie, muzea, agencje promocji kultury;
- katalogi sprzedażowo-aukcyjne i antykwaryczne oraz inne biznesowe dotyczące sztuki²⁵.

Nie będziemy zajmować się tutaj magazynami mającymi w podtytułach: kultura i sztuka, sztuka i literatura, muzealnictwo i sztuka, sztuka i filozofia, sztuka i teatr, muzyka i sztuka, sztuka i ekologia, sztuka i historia, bowiem są rzeczywiście, a nie sugerowaną zawartością odpowiadają kategorii czasopism społeczno-kulturalnych. Skupimy się tylko na tych, które obejmują zagadnienia sztuk plastycznych, czyli malarstwo, grafikę i rzeźbę, sztukę użytkową, architekturę, muzykę, teatr, film, zarówno w aspekcie teoretycznym, krytycznym, jak i praktycznym.

Pierwszą z wymienionych kategorii stanowią 43 tytuły czasopism naukowych, czyli zewnętrznie recenzowanych, najczęściej punktowanych, wydawanych przez poszczególne ośrodki akademickie w Polsce. Prezentuje je tabela 1. Nie wszystkie mają edycje sieciowe. Jednak kategoryzacja czasopism na uczelniach, według najnowszych przepisów, wymusi w najbliższym okresie funkcjonowanie ich pełnych edycji w Internecie, przez co siłą rzeczy powiększą zasięg oddziaływania. Wcale to jednak nie znaczy, że staną się mniej elitarne. Wręcz przeciwnie – język, zamieszczone w nich ilustracje, reprodukcje oraz poruszane zagadnienia determinują krąg odbiorców. Jeśli pismo lokalne ma edycję internetową, zasięg jego oddziaływania potraktowano z oczywistych względów jako „globalny”. Wracając do e-wydań omawianych czasopism, należy zwrócić uwagę na fakt, że większość redakcji omawianych tytułów i ich wersji elektronicznej nie zdołała uniknąć błędów popełnianych w początkowej fazie istnienia stron internetowych powiązanych z czasopismami wychodzącymi w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. w USA, gdzie zamieszczano w sieci elektronicznej edycje całkowicie odpowiadające wersji drukowanej, tworząc w ten sposób zamkniętą, statyczną całość z ograniczonymi możli-

---

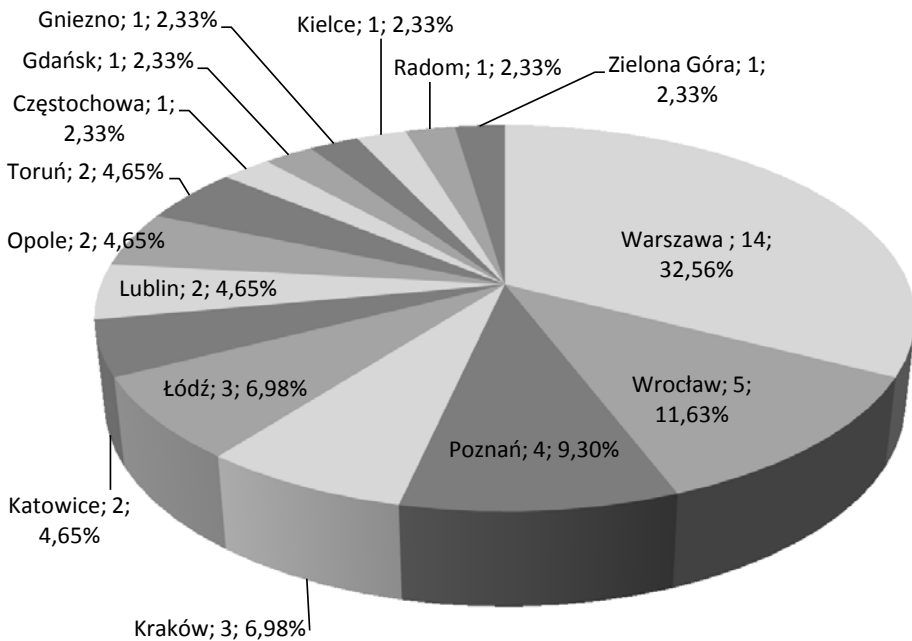
²⁵ Są to regularnie ukazujące się – z reguły – miesięczniki lub dwumiesięczniki, dlatego zaliczono je do kategorii czasopism.

wościami interaktywnymi²⁶. Zaznaczyć należy, że wybrane artykuły lub całe numery poszczególnych tytułów polskich czasopism o sztuce są to wersje dostępne w formacie PDF. Otwierając taki plik, mamy przed sobą wirtualne czasopismo, w którym kartkujemy strony za pomocą myszki lub touchpada. Jest to dokładne odwzorowanie tego, co zobaczymy w wydaniu papierowym. Zaletą jest utrzymana przez wydawców bezpłatna forma dostępu do omawianych tytułów, co nie jest normą. Dla przykładu, od 1 lipca 2010 r. brytyjski ogólnokrajowy dziennik „The Times” oraz jego niedzielne wydanie „Sunday Times” pobierają opłaty za korzystanie z wersji serwisów internetowych w wysokości 1 funta dziennie albo 2 funtów tygodniowo. Po wprowadzeniu opłat teksty w „The Times” już nie są widoczne w wynikach wyszukiwania Google’a, Yahoo! czy Bing. Sprawdziły się szacunki ekspertów firmy Wiggin, że witryny obu wydań straciły 90% użytkowników²⁷.

Zebrane dane pozwalają stwierdzić, że geografia wydawnictw poświęconych sztuce układa się następująco (wykres 1):

Wykres 1

Źródło: Opracowanie własne.

²⁶ C. Gilbert, *A Dilema in Response: Examining the Newspaper Industry's Response to the Internet*, niepublikowana praca doktorska, Harvard University 2001, s. 54.

²⁷ V. Makarenko, *Nie zapłacą za „The Times” w sieci?*, „Gazeta Wyborcza” 2010, z 27 maja, s. 23; *idem*, *„The Times” ma mniej czytelników w sieci*, „Gazeta Wyborcza” 2010 z 20 lipca, s. 19; E. Hall, *Tall Pay Wall for „The Times” in the U.K. Hits Traffic Hard*, „Advertising Age” 2010, z 22 lipca, http://adage.com/globalnews/article?article_id=145043 [dostęp: 23.07.2010].

Najwięcej z nich, bo 14 tytułów – co stanowi 32,56% ukazuje się w Warszawie. Kolejno: we Wrocławiu 5 tytułów – 11,63%, w Poznaniu 4 tytuły – 9,30%, w Krakowie (zaskakujące, że tylko tyle) i Łodzi po 3 tytuły – co daje po 6,98%; Lublin, Opole i Toruń wydają po 2 tytuły – co daje po 4,65%. Na pozostałe 6 ośrodków akademickich przypada po 1 tytule – czyli 2,33%. Zatem zauważalne jest rozszerzenie oferty wydawniczej przez inne ośrodki niż Warszawa. Każde miasto akademickie może poszczycić się jakimś tytułem.

Nakłady tych czasopism wahają się od 80 do 100 egzemplarzy (np. „Pracownia Struktur Medialnych”), poprzez 200, 500, 1000 („Aspiracje”), 1500–2000 („Biuletyn Informacyjny Konserwatorów Dzieł Sztuki”, „Media Art: pismo artystyczne”) czy 2200 („Format”). Im więcej podmiotów wydawniczych, tym nakład jest większy – przykładem są „Aspiracje”, które wydają trzy stołeczne uczelnie wyższe: Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza, Uniwersytet Muzyczny im. F. Chopina. Niskie nakłady wynikają z trudności finansowych poszczególnych wydawców akademickich.

Częstotliwość ukazywania się czasopism poświęconych sztuce na naszym rynku zależy od możliwości finansowych wydawców oraz często od umiejętności pozyskiwania dotacji z różnych źródeł²⁸. Spośród badanych 43 tytułów, aż 25 z nich (co stanowi 59,52%) ukazuje się jako nieregularniki, 7 – 16,67% jako kwartalniki, 6 – 14,28% redakcje deklarują jako roczniki, 3 – 7,14% są półrocznikami, 1 tytuł, wydawany przez warszawskich studentów ASP – „Sekcja” (2,38%) jest dwumiesięcznikiem, 2,38% stanowi również efemeryda ukazująca się w Zielonej Górze – „Biuletyn Instytutu Sztuk Pięknych”. Jeżeli przyjrzeć się zasięgowi czytelniczemu, można zauważyć, że spośród zbadanych 43 tytułów aż 27 z nich – co stanowi 62,8% – ma zasięg lokalny. Zdecydowanie zatem przeważają inicjatywy docierające do niewielkiego kręgu odbiorców.

Drugą kategorię czasopism o sztuce stanowią periodyki i biuletyny publikowane przez różne stowarzyszenia, związki artystyczne, kluby, fundacje, instytucje, twórców – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, galerie, muzea, agencje promocji kultury w Polsce ukazujące się po 1989 r. Jest ich 65. Zostały zobrazowane w tabeli 2.

Ich nakłady wahają się od 250 („Zeszyty Muzeum Ziemi Kłodzkiej”), 300 (krakowskie „Hybrydy”), poprzez 1000, 1500, 4000, 5000 do 6000 egzemplarzy – warszawskie „Spotkania z Zabytkami” i wrocławskie „Trendy. Taniec. Moda. Muzyka”. Częstotliwość ukazywania się wygląda następująco: najczęściej odnotowujemy kwartalników, bo aż 23 tytuły – co stanowi 35,38% całości, zbliżoną wartość z 20 tytułami (30,76%) stanowią nieregularniki, miesięczników mamy 14 tytułów (21,54%), dwumiesięczników – 8 (12,31%), półroczników – 2 (3,08%), 1 rocznik (1,54%) oraz

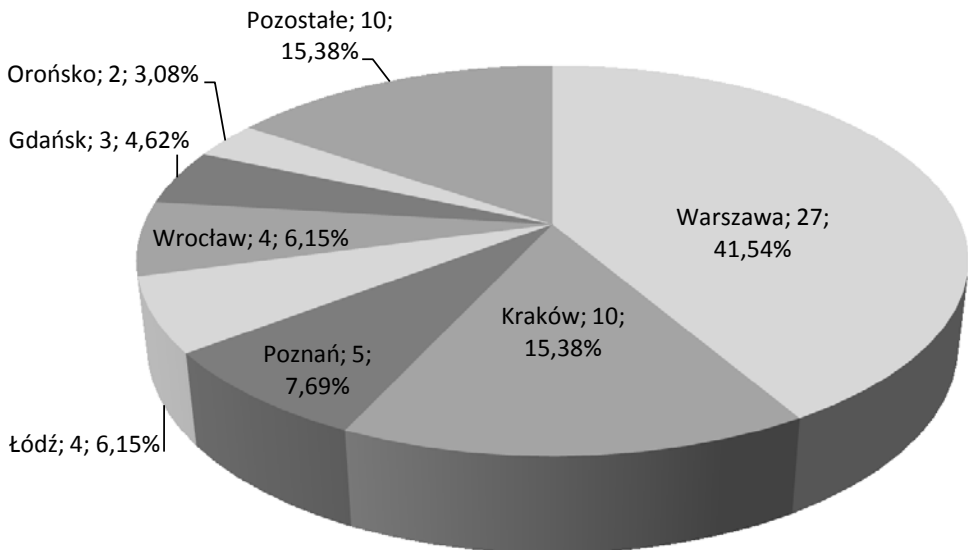
²⁸ Potwierdziło to wielu redaktorów naczelnych w korespondencji e-mailowej z autorką w okresie od lipca do października 2010 r.

1 tytuł (1,54%) ukazujący się co dwa lata. Naturalną kolejną rzeczą, po kilku latach funkcjonowania na rynku, z powodu niewystarczających środków finansowych, jak również jego nasycenia czy braku zainteresowania odbiorców, niektóre tytuły zostały zawieszane.

Wykres 2 ilustruje udział poszczególnych ośrodków wydawniczych, liczbę tytułów i wartości procentowe.

Wykres 2

Źródło: Opracowanie własne.

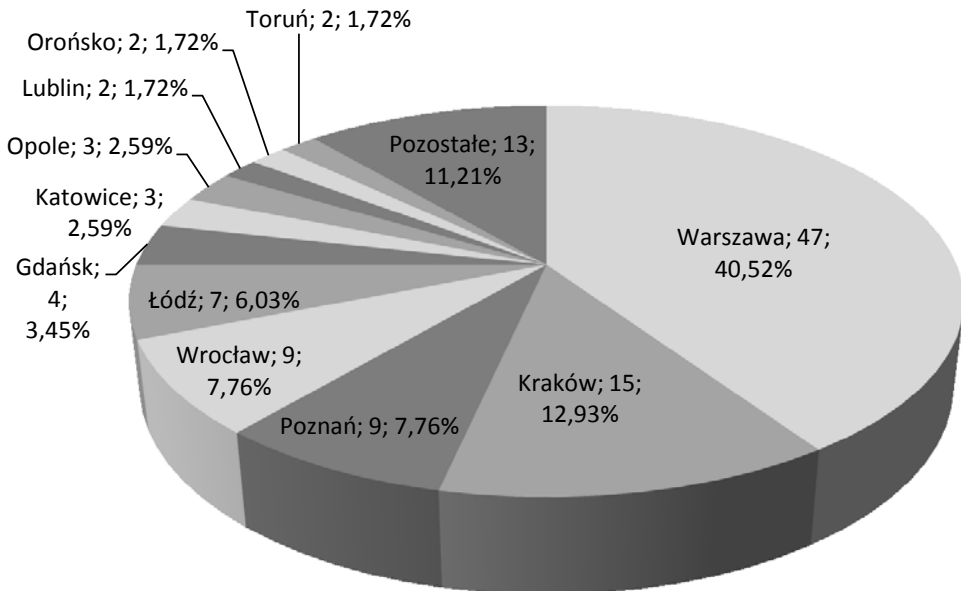
Zebrane dane wyraźnie pokazują dominację stolicy z 27 tytułami, dając jej tym samym udział 41,54% w rynku tego segmentu czasopism. Na drugim miejscu uplasował się Kraków z 10 tytułami – co stanowi 15,38%. Poznań ma 5 tytułów – 7,69%, we Wrocławiu i Łodzi wydawane są 4 tytuły – 5,80%, na Gdańsk przypadają 3 – 4,62%, na Orońsko 2 tytuły – 3,08%, na pozostałe ośrodki przypada po 1 tytule, co stanowi 1,54% udziału w rynku, czyli dokładnie tyle, ile wydaje sam Kraków.

Interesująco prezentuje się ostatnia kategoria czasopism o sztuce, czyli katalogi sprzedażowo-aukcyjne i antykwaryczne oraz inne biznesowe dotyczące sztuki w Polsce, powstałe po 1989 r. Na wyróżnienie zasługuje tylko osiem spośród nich (tabela 3), przy czym dwa z nich wydawane są w Krakowie (25%), reszta w Warszawie (75%). Wszystkie mają zasięg globalny, ponieważ dostępne są w wersji elektronicznej. Nakłady papierowe wynoszą od czterech do piętnastu tysięcy egzemplarzy. Ukazują się jako miesięczniki lub dwumiesięczniki.

Podsumowanie całego rynku czasopism o sztuce ilustruje wykres 3.

Największy udział w wydawaniu czasopism o sztuce ma Warszawa z 47 tytułami, co stanowi 40,52% rynku, następnie Kraków z 15 tytułami – 12,93%, Poznań i Wrocław wydają po 9 tytułów, co daje po 7,76% dla każdego ośrodka, Łódź wydaje 7 tytułów – 6,03%, Gdańsk 4 tytuły – 3,45%, Katowice, Opole po 3 tytuły – 2,59% na każdy ośrodek, Lublin, Oronsko, Toruń po 2 tytuły – 1,72% na każde miasto, 11,21% udziału w rynku z 13 tytułami odnotowały pojedyncze ośrodki wydawnicze.

Wykres 3

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród 116 tytułów segmentu czasopism o sztuce przeważa lokalny zasięg oddziaływania – 64 tytuły (55,52%), dostępnych w sieci jest 36 tytułów – 31,03%. Zasięg krajowy ma 16 tytułów – co stanowi 13,79%.

Należy zwrócić uwagę na wyszukaną, bogatą szatę graficzną, stronę edytorską oraz zawartość treściową laickich czasopism poświęconych sztuce. Ich layout oraz poruszane zagadnienia zdecydowanie dokonują naturalnej selekcji odbiorców, kierując swe przesłanie do elitarnych kręgów, rozumiejących kulturę wysoką. Stoją w opozycji do masowego zjawiska upowszechniania, standaryzacji oraz kształtowania myślenia, postaw i zachowań ludzkich wobec pewnego szablonu kultury masowej – czyli banalizacji treści, natrętnej propagandy i reklamy, lansujących bezkrytyczną postawę życiową skierowaną na „mieć”, nie „być”. Przekazywane na ich

łamacz szerokie spektrum zagadnień wywołuje rezonans w kręgach zbiorowości, mających rozbudzone potrzeby uczestniczenia w życiu kulturalnym oraz należyte kompetencje czytelnicze. To w tym niszowym segmencie czasopism właśnie kontrowersyjne pomysły twórcze funkcjonują bez obawy o doniesienie do prokuratury za „obrazę moralności, uczuć religijnych” itp.

Reasumując. Transformacja polityczna i związane z nią przemiany gospodarcze w naszym kraju pokazały, że twarde zasady funkcjonowania na rynku ekonomicznym dotyczą również sfery kultury, w tym publikacji czasopism. Pomimo że polskie życie artystyczne, pozbawione mecenatu, uległo degradacji, że stowarzyszenia twórców nie dysponują wystarczającymi środkami na wydawanie swoich pism, na przestrzeni minionych 22 lat redakcje desperacko zdołały utrzymać się na rynku.

Artyści współpracujący z reżimem komunistycznym, przyzwyczajeni do jego mecenatu, stopniowo zniknęli z rynku sztuki. Pojawili się nowi, którzy rozumieją funkcjonowanie realiów ekonomicznych. Nie jest tajemnicą, że segment laickich czasopism poświęconych sztuce wymaga wsparcia. Stąd dramatyczne apele redakcji do prywatnych sponsorów o zabezpieczenie finansowe tych niedochodowych, niskonakładowych, najczęściej lokalnych przedsięwzięć wydawniczych. Krajowe wspierane są przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, uczelnie wyższe i inne instytucje związane z kulturą lub biznesem.

Redakcjom czasopism tego segmentu trudno sprostać intelektualnym oczekiwaniom współczesnego elitarnego czytelnika, który wymaga opisanie i interpretowanie rzeczywistości nowymi środkami artystycznymi, nowymi pojęciami i nowymi środkami wyrazu. Jest możliwe, że omawiane czasopisma poświęcone sztuce spełnią oczekiwania elit intelektualnych, ponieważ reprezentują postawę „nieoceniającą”. Ukazują kondycję ludzką, kruchość cywilizacji, tęsknotę za sensem życia, popierają czerpanie z zasobów wyobraźni, irracjonalności, intuicji, talentów, woli. Wyraźnie artykułują skomplikowane interakcje poprzez próby, przypadki, ewolucje doświadczeń twórczych, zapożyczenia, zniekształcenia wypowiedzi artystycznych, jak również bogactwo, złożoność i subtelność języków wypowiedzi, kodyfikowanie i modyfikowanie, spory oraz poszukiwania nowych rozwiązań. Umożliwiają preferencjom i oczekiwaniom inteligencji wywierać wpływ na jej skalę doznań estetycznych, procesów myślowych, wrażliwość, intencje. Mogą pomóc wytworzyć potrzebę obcowania ze sztuką, jej wielością interpretacji. Wpisują się w system niezliczonych i wzajemnych interakcji, nieuchronnie zamkniętych w obrębie naturalnego kręgu, jakim jest elita intelektualna.

Czas pokaże, jak ukształtuje się przyszłość płynnego, ale wolnego od cenzury rynku świeckich czasopism poświęconych sztuce w naszym kraju, i ile tytułów znajdzie stałego czytelnika przez pryzmat subiektywnych mentalności, pomimo globalnego potencjału dotarcia do odbiorcy.

Tabela 1. Czasopisma naukowe wydawane przez poszczególne środowiska akademickie, mające wydziały sztuk pięknych, nauk o sztuce, edukacji plastycznej, konserwatorskie, instytuty historii sztuki lub przez akademie sztuk pięknych oraz publikowane przez kółka naukowe ich studentów, Polską Akademię Nauk, Polską Akademię Umiejętności i towarzystwa naukowe w Polsce ukazujące się po 1989 r.

Lp.	Tytuł czasopisma	Miejsce wydania	Rok założenia i czas ukazywania się	Redaktor naczelny	Wydawca	Periodyczność	Medium	Zasięg	Format	Objętość (liczba stron)	Nakład (w egz.)	Opis
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	„Annales Academiae Pedagogicae Cracoviensis. Studia de Arte et Educatione”	Kraków	2005 – do dziś (ostatni nr 4 z 2009)	Stanisław Sobolewski, Rafał Sobolewski, Bernadeta Stano	Akademia Pedagogiczna im. KEN	nieregularnik	papierowe/elektroniczne	lokalny/globalny	24 cm	104	150–200	zakres artykułów: edukacja artystyczna, plastyka, sztuka, wychowanie plastyczne
2	„Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio L, Artes”	Lublin	2003 – do dziś (ostatni nr 1 z 2010)	Maria Przychoździńska	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej	nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm	298	150	zakres artykułów: edukacja estetyczna i artystyczna, plastyka, sztuka, wychowanie plastyczne, kultura muzyczna, nuty, historia sztuki, recenzje, polemiki
3	„Arteria”	Radom	2003 – do dziś (ostatni nr 7 z 2009)	Aleksander Olszewski	Politechnika Radomska, Wydział Nauczycielski, Katedra Sztuki	rocznik	papierowe	lokalny	30 cm	128	100	zawiera artykuły naukowe z zakresu historii sztuki, dawnych i nowych prądów artystycznych, relacje z wystaw środowiskowych i światowych, dorobek twórców akademickich, prezentacja prac absolwentów

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4	„Artifex: pismo młodego pokolenia krytyków i historyków sztuki”	Warszawa	czerwiec 2000 – do dziś	Bartłomiej Gutowski, Piotr Janowczyk	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki	nieręglarnik	papierowe/elektroniczne	głobalny	30 cm	40	500	sztuka współczesna i dawna; omówienia sztuki sakralnej z różnych epok; artykuły z zakresu historii sztuki, krytyka artystyczna; prezentacja najciekawszych prac magisterskich, informacje o działalności Koła Naukowego
5	„Art Inquiry. Recherches sur les arts”	Łódź	2000 – do dziś (ostatni nr 12 z 2010)	Grzegorz Sztabiński	Łódzkie Towarzystwo Naukowe	nieręglarnik	papierowe	lokalny	24 cm	204–341	200	autorzy zagraniczni i krajowi podejmują zagadnienia plastyki, sztuk multimedialnych, filmu, teatru i muzyki w kontekstach filozoficznych, socjologicznych i psychologicznych, zeszyty mają charakter monograficzny, tomy wydawane są w językach kongresowych, z przewagą j. ang., streszczenia w j. pol.
6	„Artium Quaestiones”	Poznań	1979 – do dziś (ostatni nr 21 z 2010)	Konstanty Kalinowski, Piotr Piotrowski, Wojciech Suchecki, Adam S. Labuda	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Instytut Historii Sztuki	nieręglarnik	papierowe/elektroniczne	głobalny	24 cm	256–277	450	współczesne i dawne nurty w sztuce; ergon i paregon – rozśiew znaczeń, intencje, odbiór, prezentacja dokonanych znaczących artystów środowiska z Wielkopolski; autorzy polscy i obcy – rozprawy teoretyczne, krytyczne z historii sztuki, recenzje; czarno-białe ilustracje

cd. tabeli 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
7	„Aspiracje. Kwartalnik ASP”. od 2006 – „Aspiracje. Pismo Warszawskich Uczelni Artystycznych”	Warszawa	2004 – do dziś	Danuta Wróblewska, Artur Tanikowski, Piotr Szymor	Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Teatralna im. A. Zelwewicza, Uniwersytet Muzyczny im. F. Chopina	kwartalnik	papierowe/elektroniczne w formie PDF	głobalny	32 cm	82	1000	interdyscyplinarne – plastyka, teatr, muzyka; artykuły teoretyczne, krytyczne pracowników wyższych uczelni, prezentacja ich dorobku artystycznego, kalendarium wydarzeń; wywiady, wystawy; prezentacja prac studentów wyróżnionych w konkursach
8	„Barok: historia, literatura, sztuka”	Warszawa	1994 – do dziś (ostatni nr 2 (34) z 2010)	Janusz Pełc, Juliusz A. Chrościński	Uniwersytet Warszawski, Neriton	półrocznik	papierowe	krajowy	24 cm	176–342	350–500	badanie z autopsji wykazało przewagę zagadnień związanych z malarstwem, grafiką i rzeźbą nad pozostałymi dziedzinami sztuki; autorzy polscy i obcy
9	„Biuletyn Historii Sztuki”	Warszawa	1932–1939, 1954– do dziś (ostatni nr 1/2 z 2010)	Stanisław Lorenz (1951–1981), Jerzy Kowalczyk (1988–1996), Piotr Paszkiewicz (1996–2002), Stanisław Mossakowski (1982–1987 i od 2002 nadal)	Instytut Sztuki PAN, Stowarzyszenie Historyków Sztuki	kwartalnik/nieregularnik	papierowe	krajowy	30 cm	120–234	700	poświęcony dziejom sztuki polskiej i obcej od średniowiecza po wiek XX; artykuły autorów polskich i obcych; recenzje ważnych wystaw i publikacji, omówienia konferencji naukowych; wspomnienia poświęcone zasłużonym historykom sztuki; najstarsze pismo naukowe poświęcone historii sztuki
10	„Biuletyn Informacyjny Konservatorów Dzieł Sztuki/Conservators’ Bulletin”	Łódź	1989 – do dziś (ostatni nr 1–4 (76–79) z 2009	Joanna Zajączkowska-Kłoda	Wydawnictwo Konservatorów Dzieł Sztuki, Zajączkowska-Kłoda Sp. z o.o.	kwartalnik/nieregularnik	papierowe/elektroniczne	głobalny	30	150	1500	branżowe, dwujęzyczne; interdyscyplinarne magazyn poświęcony konserwacji i restauracji dzieł sztuki; najnowsze technologie konserwatorskie

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
11	„Biuletyn Instytutu Sztuk Pięknych”	Zielona Góra	2006 nr 1	Jacek Papla	Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Artystyczny	efemeryda, tyłko nr 1	papierowe	lokalny	21 cm	44	300	zawiera informacje o pracy instytutu, o wystawach i dyplomach studentów, prezentuje twórczość środowiska akademickiego oraz publikacje z zakresu historii sztuki
12	„Biuletyn Sztuki Projektowania. Folia Academiae”	Katowice	2005–2009	Michał Kliś, Wiesław Gdowicz	Akademia Sztuk Pięknych, Katedra Wzornictwa	nieregularnik	papierowe	lokalny	27 cm	64–114	300	numery tematyczne, nr 1 – zagadnienia sztuki komunikacji wizualnej w kontekście pracy dydaktycznej Bogusława Szymandy (grafik); papier kredowy, bogato ilustrowane, kolor i czarno-białe; wybrane zagadnienia komunikacji wizualnej
13	„BSP Biuletyn Sztuki Projektowania”	Kraków	1997 (nr 1 – luty) – 1998 (nr 1–2 – styczeń/wrzesień)	Krystyna Starzyńska	„Rzecz Piękna”, Fundacja Rozwoju Wydziału Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych	nieregularnik	papierowe	lokalny	30 cm	126	300	prezentacja najciekawszych pomysłów różnych pracowników wzornictwa przemysłowego profesorów i studentów; wystawy, sprawozdania; recenzje
14	„De Musica”	Poznań	2000 – do dziś	Michał Bristiger	RHYTMOS przy wsparciu Fundacji „Otwarty Kod Kultury”	nieregularnik	papierowe/elektroniczne	globalny	30 cm	268	30	wielojęzyczne; przykłady nutowe; numery tematyczne, np. poświęcone muzyce włoskiej (2005 vol. XI); omówienie interpretacji wielkich mistrzów muzyki klasycznej i współczesnej; z tek archiwalnych; dokumenty, recenzje; Seminarium De Musica, skierowane do muzykologów i muzyków; indeks osobowy i tytułów

cd. tabeli 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
15	„Dyskurs: zeszyty naukowo-artystyczne ASP we Wrocławiu”	Wrocław	2003/2004 – do dziś (ostatni nr 12 z 2011)	Andrzej P. Bator	Akademia Sztuk Pięknych	kwartalnik	papierowe/wybrane artykuły dostępne w formie PDF, aktualny tylko papierowy	krajowy/globalny	21 cm	38, 250–400	400	refleksje teoretyczne rozważające dzieła sztuki w zakresie ontologicznym, epistemologicznym, aksjologicznym, socjologicznym, psychologicznym; ogólnopolska piaszczyzna wymiany myśli nt. sztuki; kronika artystyczna ASP; numery tematyczne, np. 10 z 2010 poświęcony Stanisławowi Dróżdżowi
16	„Dzieła i Interpretacje”	Wrocław	1993 – do dziś (ostatni nr 12 z 2009)	Mateusz Kapuska, Adam Kisiel, Karolina Jara, Małgorzata Noworolska, Małgorzata Szezepanik	Uniwersytet Wrocławski, Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki	rocznik/nierregularny	papierowe	lokalny	21–24 cm	130	500	prezentuje prace studentów, doktorantów i młodych pracowników Instytutu Historii Sztuki UW oraz autorów z innych ośrodków akademickich, w tym zagranicznych; czarno-białe ilustracje
17	„Edukacja Estetyczna” (wcześniej „Wychowanie Artystyczne”)	Lublin	1986 – do dziś	Andrzej Białkowski, Romuald Tarasiek, Andrzej Żakowicz, Jerzy Piwowarski	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Instytut Wychowania Artystycznego	nierregularny	papierowe/plano-wersja elektroniczna	lokalny	24 cm	188	200–300	po powstaniu oddzielnych instytutów plastyki i muzyki naukowe zeszyty ukazują się naprzemiennie muzyków i plastyków; zeszyt z 1997 – <i>stricto</i> plastyczny poświęcony Sympozjum Dydaktyki Fotografii
18	„Folia Historiae Artium. Seria Nowa”	Kraków	1964 – od 1995 tzw. Seria Nowa – do dziś (ostatni nr 12 z 2009)	Lech Kalinowski, Barbara Podlódowska-Reklewska	Polska Akademia Umiejętności, Komisja Historii Sztuki, Instytut Historii Sztuki UJ	nierregularny	papierowe	lokalny	29,5 cm	174	250	sztuka dawna i współczesna, głównie Malopolski; artykuły naukowe, krytyczne omówienia z zakresu historii sztuki, również sztuka książki (sygnety drukarskie, oprawy itd.); bogato ilustrowane – kolor i czarno-białe reprodukcje

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
19	„Format: pismo artystyczne”	Wrocław	jesień 1990 – do dziś	Andrzej Saj	Akademia Sztuk Pięknych, Fundacja im. Eugenisza Gepperta	kwartalnik/nieregularnik	papierowe	krajowy	31 cm, 28 cm	112	1000–2200	prezentacja współczesnych sztuk wizualnych, plastycznej awangardy i eksperymentu, sztuka fotografii; zawiera teoretyczne artykuły na bardzo wysokim poziomie merytorycznym na temat sztuki; wywiady z artystami, prezentacja ich twórczości, głównie członków ZPAP oddziału Wrocław, też omówienia artystycznych wydarzeń zagranicznych; numery tematyczne
20	„Images: The International Journal of European film, performing arts and audiovisual communication”	Gniezno	2003 – do dziś (ostatni nr 17/18 z 2011)	Marek Hendrykowski	Foundation Collegium Europaeum Gnesense UAM	nieregularnik	papierowe	lokalny	25 cm	214	200	kalendariusz wydarzeń festiwalowych, konkursów, prezentacji, spotkań artystycznych poświęconych sztuce filmowym i audiowizualnym; sprawozdania; galerie autorskie; krytyka filmowa
21	„Kurier Konserwatorski”	Warszawa	2008 – do dziś (ostatni nr 10 z 2011)	dr inż. arch. Marcin Gawlicki	Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, Narodowy Instytut Dziedzictwa	nieregularnik	papierowe	krajowy	28 cm	26–36	300	prezentuje aktywne zarządzanie dziedzictwem; warsztaty architektoniczno-archeologiczne; akty prawne, zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego; procedury i kierunki działań w ochronie i konserwacji obiektów zabytkowych i krajobrazu kulturowego; skierowany do pracowników służb konserwatorskich

cd. tabeli 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
22	„Media Art: pismo artystyczne”	Warszawa	2006 – do dzisiaj (ukazały się 2 numery, 3 w opracowaniu)	Mariusz Dąbrowski	Akademia Sztuk Pięknych	nieregularnik	papierowe i elektroniczne (zawieszona wersja sieciowa z powodu braku środków finansowych)	lokalny	28 cm	100–150	1500–2000	teksty w jęz. pol., ang., ros., jap., hiszp., koncentrują się na sztuce współczesnej, przede wszystkim na twórczości artystów posługujących się środkami z zakresu nowych mediów i fotografii; autorzy polscy i obcy, reprezentanci różnych generacji; bogato ilustrowane, wyszukana szata graficzna
23	„Muzealnictwo”	Warszawa	1 stycznia 2011 – do dzisiaj	zespół	Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów	rocznik	papierowe	krajowy	30 cm	52	500	forum wymiany myśli muzealników i muzeologów
24	„Ochrona Zabytków”	Warszawa	2008 – do dzisiaj	dr inż. arch. Marcin Gawlicki	Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, Narodowy Instytut Dziedzictwa	kwartalnik/nieregularnik	papierowe	krajowy	30 cm	70–120	1000	porusza zagadnienia szeroko rozumianej ochrony i konserwacji zabytków oraz dokumentacji; sprawozdania z konferencji naukowych; recenzje książek; realizacje i inwentaryzacje konserwatorskie; standardy przygotowania dokumentacji projektowych

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
25	„Okno: periodyk ASP”	Wrocław	2000–2002 (ostatni nr 1 (6) z 2002)	Ewa Han	Akademia Sztuk Pięknych	półrocznik/kwartalnik	papierowe	lokalny	29 cm	32–40	500	wydarzenia artystyczne środowiskowe, prezentacja dorobku twórczego profesorów, kolekcji muzealnych; z kart historii sztuki; pracownie multimedialne malarstwa i rzeźby; również poszukiwanie nowych stylów w fotografii i filmie; współpraca międzynarodowa poszczególnych wydziałów ASP, z perspektywy studenta, kronika artystyczna, nagrody
26	„Pamiętnik Sztuk Pięknych”	Toruń	2001 – do dziś (ostatni nr 1 (8) z 2005)	Jerzy Malinowski, Małgorzata Jankowska	Uniwersytet Mikolaja Kopernika	półrocznik	papierowe	lokalny	30 cm	90–138 plus <i>Katalog</i> 36 stron tzw. Spotkania Pracowni, Warsztatów, Galerii	500–200	numery tematyczne; z 2005 r. 1 (8) poświęcony jest <i>Strategii interaktywności</i> w różnych dziedzinach sztuki; prezentuje toruńskie wystawy, głównie środowiska akademickiego; sztuka tradycyjna, kino, gry komputerowe, telewizja; video performance
27	„Paragon: rocznik naukowo-artystyczny/Pismo Naukowo-Artystyczne”	Opole	2001/2002–2003	Andrzej P. Bator	Uniwersytet Opolski, Instytut Sztuki	rocznik	papierowe	lokalny	28,5 cm	236	300	porusza kwestie sztuki współczesnej, narodziny awangardy, szeroko o estetyce, sztuce tolerancji; prezentacja dokonania Stanisława Dróżdża

cd. tabeli 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
28	„Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Edukacja Plastyczna”	Częstochowa	2003 – z przetrwaniami do dziś	Aleksander Żakowicz, Jerzy Piwowarski	Akademia im. Jana Długosza, Edukacja Plastyczna	nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm	188	250	prezentuje publikacje z zakresu edukacji artystycznej, plastyki, sztuki, wychowania plastycznego
29	„Pracownia Struktur Mentalnych”	Warszawa	2010 – do dziś	Kuba Maria Mazurkiewicz, Łukasz Izert	Akademia Sztuk Pięknych, Pracownia Struktur Mentalnych	kwartalnik	papierowe/elektroniczne na: gablota krytyki.pl	globalny	30 cm	12	80–100	czasopismo redagowane przez studentów ASP; numery tematyczne, np. nr 4 z 2011 – poświęcony czasowi wolnemu, symbolom; ilustrowane; ciekawe edytorsko
30	„Porta Aurea”	Gdańsk	1992 – do dziś (ostatni nr 9 z 2010)	Teresa Grzybkowska	Uniwersytet Gdański, Zakład Historii Sztuki, dotowany przez Muzeum Historii Miasta Gdańsk, Fundację Arturiańską Round Table	rocznik	papierowe	lokalny	23,5 cm	272	300	w całości poświęcony sztuce gdańskiej; numery tematyczne, np. nr 1 – Dwór Artusa w Gdańsku – holistyczne opracowanie; autorzy polscy i obcy; recenzje książek oraz dział informacyjny; bogato ilustrowane
31	„Pro Arte”	Poznań	1996 – do dziś	Karol Francuzik	Stowarzyszenie Inicjatywa Kulturalna Pro Arte	kwartalnik	papierowe	lokalny; od numeru 11 – krajowy	B5	74–120	1500	prezentuje twórczość studentów i absolwentów poznańskiej polonistyki oraz Akademii Sztuk Pięknych; numery monograficzne (można zaliczyć do czasopism literacko-artystycznych – w zależności od zawartości numeru); literatura, film, muzyka, sztuka, pogranicze

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
32	„Quart”	Wrocław	15 stycznia 2006 do dziś	Waldemar Okoń	Uniwersytet Wrocławski, Instytut Historii Sztuki	kwartalnik	papierowe	lokalny	28 cm	96–120	500	artykuły naukowe na temat sztuki i architektury śląskiej dawnej i współczesnej, również innych regionów Polski i Niemiec; nr 3 (21) z 2011 r. zawiera reprodukcje okładek wszystkich dotychczasowych numerów pisma; reprodukcje czarno-białe
33	„Rerum Artis”	Warszawa	2006 – do dziś (ostatni nr 5 z 2010)	Danuta Maciejewska	Uniwersytet Warszawski, Instytut Historii Sztuki	rocznik	papierowe	lokalny	23 cm	94	250	prezentuje najciekawsze prace seminaryjne studentów Instytutu Historii Sztuki; fragmenty prac magisterskich; relacje z wyjazdów Koła Naukowego
34	„Rocznik Historii Sztuki”	Warszawa	1956 – do dziś (ostatni nr XXXV 2010)	Andrzej Grzybowski	Polska Akademia Nauk, Komitet Nauk o Sztuce	rocznik	papierowe i sieciowe (wybrane artykuły na stronie internetowej Uniwersitätsbibliothek Heidelberg)	krajowy/globalny	30 cm	246 + 8 kolorowych reprodukcji	400	prace naukowe autorów polskich ze wszystkich ośrodków akademickich i obcych, obejmujące szeroki wachlarz zagadnień najszerszej pojmowanej sztuki (kolekcje malarstwa, sztuka użytkowa w pałacach, dekoracje); numery tematyczne; konferencje; sprawozdania z działalności Komitetu Nauk o Sztuce PAN; pięknie wydawane
35	„Rondo Sztuki”	Katowice	marzec 2007 – zawieszony	Mieczysław Juda, Marian Olsisio, Tomasz Bierkowski	Akademia Sztuk Pięknych	kwartalnik	papierowe	lokalny	42 cm	12	brak danych	wydarzenia artystyczne środowiskowe, prezentacja dorobku twórczego profesorów; kalendarium wystaw; architektura Katowic

cd. tabeli 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
36	„Seksja”	Warszawa	marzec 2001 – nr 2 maj/czerwiec; nr 3 listopad/grudzień 2001	Pola Dwornik	Uniwersytet Warszawski, Sekcja Współczesna Koła Naukowego Studentów Historii Sztuki	dwu-miesięcznik	papierowe	lokalny	30 cm	28–30	150	wyróżnione prace studentów; sprawozdania z naukowych sesji i objazdowych dokumentujących zabytki i dzieła sztuki; eseje; komentarze do współczesnych światowych działań twórczych – np. D. Hirsia; wywiady z artystami; kalendarium wystaw światowych; każdy nr ma inną okładkę
37	„Sprawozdania Wydziału Nauk o Sztuce”	Poznań	1976–1994	Zygmunt Zagórski, Wojciech Ryszard Rzepka, Jacek Wiesiowski, Jan M. Piskorski	Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk	nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm	12–230	380–410	teksty w j. ang., czes., fr., niem., pol. na temat działalności naukowej PTPN: referaty, sprawozdania Komisji Historii Sztuki, seminaria naukowe (interdyscyplinarne spotkania mediewistów – 1980–1994)
38	„Studia Artystyczne Akademii Świętokrzyskiej”	Kielce	2004–2010 – zawieszane	redaktorzy rotacyjni: Irena Chyla-Szypułowa, Barbara Smoleńska-Zielńska, Maria Kaczmarekiewicz	Akademia Świętokrzyska, Instytut Muzyki, Instytut Edukacji Szkolnej, Instytut Sztuk Pięknych	nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm	106–308	100–150	ukazało się 6 tomów poświęconych muzyce, plastyce, edukacji artystycznej w szkołach; wzajemne relacje między malarstwem a literaturą, muzyką a sztuką; ich przenikanie; muzykoterapia, misja głosu; recenzje
39	„Studia o Sztuce i Pięknie”	Opole	2009 – do dziś	Adam Szymański, Łucja Piwowar-Bagińska	Uniwersytet Opolski, Instytut Sztuki	nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm	242	150	artykuły teoretyczne, krytyczne z zakresu sztuki, kronika uczelni, prezentacja twórców środowiska akademickiego; artykuły na temat różnych technik malarskich (np. batik, ikony), indywidualizmu artystycznego mistrzów malarstwa europejskiego; recenzje; czarno-białe ilustracje

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
40	„Sztuka i Filozofia”	Warszawa	1989 – do dziś	Hanna Puszko, od 2002 – Iwona Lorenz, 2010 – Małgorzata A. Szyszłowska	Uniwersytet Warszawski, Instytut Filozofii	nieregularnik/półrocznik	papierowe	lokalny	21 cm	210	300–500	relacjonowanie i komentowanie wszystkiego, co dzieje się w środowisku estetycznym; prace naukowe i eseje, łączące zainteresowania różnorodnymi dziedzinami sztuki, estetyki i filozofii
41	„Toruńskie Studia o Sztuce Orientu”	Toruń	2004 – do dziś (ostatni t. 3/4 z 2008/9)	t. 1–3 – Mirosława Wojtczak, Jerzy Malinowski, t. 4 – Anna Nadolska-Styczyńska	Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Sztuk Pięknych, Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa	rocznik/nieregularnik	papierowe	lokalny	30 cm	176	300–200	prezentuje materiały z konferencji naukowych nt. sztuki Dalekiego Wschodu – Chin, Korei, Japonii; konserwacji; datowania, kolekcji, drzeworytu, technik graficznych; bogato ilustrowany, bardzo wysoki poziom merytoryczny i edytorski
42	„Zeszyty A.S.P.”	Łódź	maj 1998 – sierpień 2009 (nr 24)	Krzysztof Smoczyk	Akademia Sztuk Pięknych	nieregularnik	papierowe	lokalny	30 cm	20	150–200	artykuły teoretyczne, krytyczne z zakresu sztuki, kronika uczelni, prezentacja twórców środowiska akademickiego; ilustracje czarno-białe
43	„Zeszyty Akademickie”	Warszawa	2008 – do dziś	Maciej Mazurek	Akademia Sztuk Pięknych	rocznik/nieregularnik	papierowe	lokalny	23 cm	58	300	artykuły teoretyczne, krytyczne z zakresu sztuki, kronika uczelni, prezentacja twórców środowiska akademickiego; eklektyzm różnych dziedzin sztuki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://katalog.czasopism.pl/index.php/Kategoria:Sztuka>, poszczególne tytuły [dostęp: 09.2011–02.2012]; <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=23&IM=05&WI=C>, poszczególne tytuły [dostęp: 04.11.2011]; księgarnia internetowa: <http://www.poczytaj.pl/k/01039666>; *Bibliografia Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszonych i Zmieniających Tytuł*, Warszawa 1990–2003; badanie z autopsji – Biblioteka Narodowa, Biblioteka Jagiellońska, Instytut Sztuki PAN Warszawa, Biblioteka Główna UJK Kielec, maile i rozmowy telefoniczne wykonane do redakcji poszczególnych czasopism – od sierpnia 2011 r. do maja 2012 r.

Tabela 2. Pisma i biuletyny wydawane przez różne stowarzyszenia, związki artystyczne, kluby, fundacje, twórców – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, galerie, muzea oraz agencje promocji kultury w Polsce ukazujące się po 1989 r.

Lp.	Tytuł czasopisma	Miejsce wydania	Rok założenia i czas ukazywania się	Redaktor naczelny	Wydawca	Periodyczność	Medium	Zasięg	Format	Objętość (liczba stron)	Nakład (w egz.)	Opis	
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	„Architekt: wydawnictwo architektów krakowskich”, od 2000 – „Architekt”	Kraków, Warszawa	1900–1932, 2000 – do dziś	Romuald Loegler	Stowarzyszenie Architektów Polskich Oddział Kraków, od 2000 Wydawnictwo Kwieciński przy merytorycznej współpracy Stowarzyszenia Architektów Polskich	nieregularnie, miesięcznik	papierowe	lokalny	34 cm, 30 cm	66	1000	ze względu na zawartość tutaj, nie w branżowych biznesowych; kontynuator krakowskiego pisma; pismo warsztatowe polskich architektów i studentów wydziałów architektury; porusza zagadnienia architektury, współczesnej sztuki, wnętrz; niekomercyjne; historia; konkursy; opinie; programy komputerowe – wirtualne projektowanie; prawo; nowinki techniczne; architektura krajoznawstwa	
2	„Art Experts Magazine”	Warszawa	2011–do dziś	Katarzyna Zalasinska	Fundacja Sztuk Pięknych	miesięcznik	papierowe/elektroniczne – w formie PDF	globalny	33 cm	24–40	3 500	nowoczesny, bezpłatny magazyn o sztuce, tworzony przez specjalistów, teoretyków i praktyków rynku sztuki w Polsce; oryginalny design tworzony przez grupę młodych, kreatywnych projektantów SuperSuper; kalendarz wydarzeń	

3	„Artelier: kwartalnik artystyczny”	Poznań	1992 – do dziś	Mariusz Rosiak	Wydawnictwo „Dialog” Sp. z o.o.	kwartalnik	papierowe/elektroniczne	globalny	30 cm	48	1000	prezentuje dorobek lokalnych twórców z Wielkopolski, Kujaw i Pomorza – malarstwo, rzeźbę, sztukę użytkową, wystawy, pracownie; również publikacje z szeroko pojętej kultury; archiwum; wywiady; interpretacje; sztuka poza galerią	artystycznych dla miłośników sztuki współczesnej; prezentacja twórców, konkursów, wyróżnień; fotografia, kolekcjonerzy polscy i obcy; rynek handlu sztuki
4	„Arteon: informacje Stowarzyszenia Artes”, magazyn o sztuce	Poznań	1999 – do dziś	Aleksandra Hołownia, od nr 2 z 2002 – Paweł Lubowski, Magdalena Moskalewicz, Piotr Bernatowicz	Stowarzyszenie „Artes”, Dom Wydawniczy „Kruszonia”	kwartalnik/dwumiesięcznik/od nr 3 z 2000 – miesięcznik	papierowe/elektroniczne	globalny	30 cm	44	3500	współczesne sztuki plastyczne w Polsce i na świecie, adresowane do artystów, krytyków i historyków sztuki oraz szerszego kręgu czytelników; ciekawe opracowanie graficzne, drukowany w pełnym kolorze; promuje zdolnych i ambitnych twórców; sprawozdania z wystaw i konkursów	współczesne sztuki plastyczne w Polsce i na świecie, adresowane do artystów, krytyków i historyków sztuki oraz szerszego kręgu czytelników; ciekawe opracowanie graficzne, drukowany w pełnym kolorze; promuje zdolnych i ambitnych twórców; sprawozdania z wystaw i konkursów
5	„Artluk”	Warszawa	2006 – do 2012 (zawieszony 2012), ukazuje się ponownie od maja 2012	Paweł Lubowski	ZPAP Zarząd Główny	kwartalnik	papierowe/elektroniczne (nowy magazyn. o.pl)	globalny	30	110–114	1500	pięknie edytorsko wydawane, barwne ilustracje; media sztuki, sprawozdania z festiwalu sztuki, wywiady z artystami, prezentacja twórczości, przestrzenie sztuki, relacje z wystaw; archiwalia – np. z „Biuletynu ZPAP”; kronika	pięknie edytorsko wydawane, barwne ilustracje; media sztuki, sprawozdania z festiwalu sztuki, wywiady z artystami, prezentacja twórczości, przestrzenie sztuki, relacje z wystaw; archiwalia – np. z „Biuletynu ZPAP”; kronika

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
6	„Artpunkt: opolski kwartał sztuki”	Opole	2009 (1 nr – kwiecień) – do dziś	Roman Ciasnocha	Galeria Sztuki Współczesnej	kwartalnik	papierowe/elektroniczne (nr 1 z 2009 w formie PDF)	lokalny	30 cm	31–36	1500	ilustrowane; sprawozdania z wernisaży wystaw autorów środowiskowych, zaproszonych z kraju i ze świata; poświęcone współczesnym sztukom wizualnym w Polsce i na świecie – wydarzenia, sylwetki artystów, wywiady, teoria, historia; Opolszczyzna – jako przestrzeń artystów i odbiorców
7	„Biuletyn Fotograficzny Świat Obrazu”	Kraków	2001 – do dziś	Maja Herzog-Majewska	Maris.pl, Bogusława Słota; Irys Studio	miesięcznik	papierowe/elektroniczne w formie PDF	lokalny	B5	64	5000	Internetowy Dziennik o Fotografii i Video; prezentacja warsztatów mistrzowskiej Krakowskiej Akademii Fotografii; prenumeratom dołącza reprodukcje obrazów oraz naklejki ścienne
8	„Biuletyn Konserwatorski Województwa Podlaskiego”	Białystok	1995 – do dziś	Janina Hościłowicz, Lucyna Stalończyk	Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku	rocznik	papierowe	lokalny	25 cm	272	150	streszcz. w j. ang.; tematyka lokalnych zabytków, ich stan, konserwacja, ochrona; bogato ilustrowane
9	„Biuletyn ZPAP” od 2000 – „Biuletyn Informacyjny	Warszawa	1999 – do dziś	Jerzy Wozniowski, od 2000 – Maciej Łubowski	Związek Artystów Plastyków Zarząd Główny	nieregularny/kwartalnik	papierowe	krajowy	30 cm/ 24 cm	118	5000	funkcje informacyjno-prawne dla członków ZPAP; sprawy statutowe; działalność gospodarcza Zarządu Głównego; procesy; sprawy

Zarządu Głównego ZPAP												członkowskie; Domy Pracy Twórczej; kontakty zagraniczne ZPAP; nowelizacje praw autorskich po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.; repartycje, konkursy, wystawy, ekspozycje krajowe i zagraniczne; projekty ministerialne i inne
10	„Biuro: organ prasowy BWA Wrocław”	Wrocław	2009 – nr promocyjny – 2010	Anna Mituś	BWA Wrocław Galeria Sztuki Współczesnej	kwartalnik	papierowe	lokalny	30 cm	12	200	efemeryda; kalendarium działania Galerii BWA
11	„Bizoon: napęd na łódzką sztukę”	Łódź	2006 (nr 1 maj/czerwiec)	Olaf Wójtowicz	„Bizoon”	dwumiesięcznik	papierowe	lokalny	29 cm	14	150	prezentacja dokonań środowiska lokalnego; wernisaże, kalendarium imprez plastycznych; ilustrowane; efemeryda
12	„BWart: informator Galerii Sztuki Współczesnej BWA w Katowicach”	Katowice	1989 – nr 1 zawieszony	Jarosław Świerszcz	Biuro Wystaw Artystycznych	nieregularnik	papierowe	lokalny	42 cm	8	600	prezentacja działalności Galerii BWA; ilustrowane
13	„Cenne, bezcenne/ utracone. Valuable, Priceless/Lost”	Warszawa	1993 – do dziś	Barbara Kobielska	Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów	kwartalnik	papierowe	krajowy	28 cm	48	250	polskie zbiory malarstwa, rzeźby, porcelany itp. – ich historia i dzieje; dziedzictwo kulturowe poza granicami kraju; Interpol – najbardziej poszukiwane dzieła sztuki; nowa baza muzeów NIMiOZ; działanie służby celnej w ochronie dóbr kultury; wandale w muzeach; katalog strat; ilustrowane

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	„Czereja”	Warszawa	1992–2001 – zawieszony	Monika Dzik, Monika Zielińska, Artur Żmijewski	Stowarzyszenie Edukacji Artystycznej SLAD	nieregularnik	papierowe/steciowe	globalny	30 cm	28	150	prezentacja dokonanych artystycznych grupy
15	„Dziennik Urzędowy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego” – od 2005 „Dziennik Urzędowy Ministra Kultury”	Warszawa	1999 – do dziś	bez red. nac.	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	nieregularnik	papierowe	krajowy	30 cm	2–18	10000	akty prawne dotyczące kultury i sztuki – zarządzenia, decyzje
16	„EC1 Dziennik Kolejowy: pociąg do kultury”	Łódź	2009 (nr 1 kwiecień, maj – lipiec/ sierpień, listopad/ grudzień; kwiecień/ maj 2010	Kostek Lichtenstein	EC1 Fundacja Łódzka	dwumiesięcznik/nieregularnik	papierowe	lokalny	42 cm	12	200	dyskusja nad powstaniem Kopro City – nowoczesnego centrum Łodzi – projekt: www.ec1fundacja.pl; zmieniam się razem z miastem; filmy o ul. Piotrkowskiej; konkursy dla czytelników; przebudowa Dworca Fabrycznego – koncepcje architektoniczne, wizje nowej dzielnicy, fotografie Łodzi; zbudować miasto od Nowego Centrum ma być walec Specjalnej Sfery Sztuki
17	„Exit”	Warszawa	1990 (nr 1 – styczeń/	Jacek Werbanowski	Fundacja EXIT – Galeria	kwartalnik	papierowe	krajowy	40 cm/	80	3000	dwujęzyczny – j. ang.; zajmuje się nową sztuką polską,

18	„Film, Art & Tourism”	Warszawa	2007 – do dziś (ostatni nr 2/3 z 2011)	Ewa Kotus	Fundacja „Europe 2004”	kwartalnik	papierowe/elektroniczne	globalny	27 cm	172	1000	głównie awangardową; układ: prezentacja sylwetki twórcy, interpretacja jego twórczości; komentarze i omówienia bieżących ekspozycji i wydarzeń artystycznych; w każdym numerze jest <i>Kalendarium Nowej Sztuki w Polsce</i> , które podaje z kwartalnym wyprzedzeniem terminy i miejsca planowanych wystaw; czarno-białe ilustracje; piękne edytorstwo
19	„Fort Sztuki”	Kraków	2004 (nr 1 – październik) – 2006	Roman Lewandowski	Stowarzyszenie „Fort Sztuki”	nieregularnik	papierowe/elektroniczne (format PDF – całe do pobrania)	globalny	43 cm	40	300	ambicje popularyzatorskie sztuki aktualnej, współczesnej; numery tematyczne; nr 1 – 2004; nr 2 – 2004/2005; nr 3 – 2005/2006; ilustrowane
20	„Foto-TAPETA”	Warszawa	1992 – do dziś	Marek Grygietel, Zbigniew Pieciul, Krzysztof Wojciechowski	Do 20 stycznia 2006 – Mała Galeria ZPAF-CSW, Zeta-Media Inc., CSW Zamek Ujazdowski	nieregularnik	papierowe/elektroniczne od 1 lutego 1997	globalny				poświęcone współczesnej fotografii; technologiom cyfrowym; nowości sprzętowe, warszaty, galeria fotografii – prezentacja artystów, kronika wydarzeń, recenzje, rynek, porady, cenniki, ogłoszenia

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
21	„Galeria: styl i sztuka”	Warszawa	2000 (nr 1-4 luty/marzec, sierpień/wrzesień) – 2001	Grażyna Burzyńska	Dom Wydawniczy BB&P Sp. z o.o.	dwumiesięcznik	papierowe	lokalny	30 cm	74	5000	ilustrowane; ukazało się 8 numerów; redakcja zapewniała, że pismo „będzie tkwiło korzeniami w przeszłości na tyle, na ile nie ma bez niej Dziś, będzie jednak głównie wyczułone na to, co dzieje się Teraz i prawdopodobnie będzie się działo w przyszłości. Pobudzać wyobraźnię i otwierać na wrażliwość, wychodzić im naprzeciw, wyprzedzać o pół kroku”; prezentuje sztukę przelomu tysiącleci, wielość jej zjawisk, tendencji i stylów; niekonwencjonalne obiekty sztuki użytkowej, najnowsze wzornictwo, ciekawych twórców
22	„Gazeta Malarzy i Poetów”	Poznań	1994–2009	Wojciech Makowiecki, Alojzy A. Kuca, Ryszard K. Przybylski, Sergiusz Sterna-Wachowiak	Galeria Miejska BWA „Arsenał”	nieregularny/dwumiesięcznik	papierowe/elektroniczne	globalny	31 cm/ 35 cm	52	800	prezentacja działalności wystawienniczej Galerii BWA Arsenał oraz indywidualnej twórczości artystów, omawianie ich wystaw i ekspozycji; korespondencje zagraniczne; teatr (festiwal teatralny Malta), recenzje książek, fotografia, film awangardowy; ilustrowane
23	„Grafia”	Kraków	2003–2007	Katarzyna Wojtyga	Wydawnictwo Grafia	nieregularny/kwartalnik	papierowe/elektroniczne	globalny	30 cm	56	400	czasopismo o kulturze wizualnej

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
24	„Hybryda. Pismo Artystyczno-Literackie Stowarzyszenia Twórczego POLART”	Kraków	1998 – do dziś	Joanna Krupińska-Trzebiatowska	Stowarzyszenie Twórcze POLART	nieregularny	papierowe/elektroniczne	globalny	30 cm	64–82	300	prezentacja dorobku artystycznego i literackiego twórców krakowskich (w zależności od zawartości numeru można zaliczyć pismo do artystyczno-literackich); ilustrowane
25	„Impresje: magazyn artystyczny”	Kraków	1995	Urszula Orman	Fundacja „Pro Arte”	nieregularny/kwartalnik	papierowe	lokalny	30 cm	40	300	współczesna sztuka – malarstwo, rzeźba; efemeryda
26	„Lamus”	Gorzów Wielkopolski	1993 – do dziś	Gabriela Balcerzak, Tadeusz Zaborowski	Klub Myśli Twórczej „LAMUS” Zbigniew Sejwa	półrocznik/nieregularny	papierowe	lokalny	A4	80–100	1000–500	numery tematyczne, opatrzone podtytułem, np. <i>Dialog idei, Pamięć</i> ; w większości utwory literackie, prace plastyczne i fotograficzne, omówienia książek autorów związanych z regionem gorzowskim; ilustrowane
27	„Lounge Magazyn”	Kraków	2008 (nr 00 – pilotowy, kwiecień, nr 1 – maj) – do dziś	Marcin Lewicki	„Media Lounge” S.C.	miesięcznik	papierowe	lokalny	30 cm	52–60	5000	ilustrowane; film, muzyka, moda, reklama w przestrzeni miejskiej, trendy w sztuce, wystawy, koncerty, festiwale, gry komputerowe, architektura; magazyn bezpłatny o życiu i kulturze Krakowa; bardzo starannie edytorsko wydawane; nowoczesne medium; teksty w j. ang.
28	„Luka”	Wrocław	2003 (nr 1 – październik)	Elwira Gratkiewicz	Elwira Gratkiewicz	nieregularny	papierowe	lokalny	24 cm	36	150	ilustrowane; efemeryda

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
29	„Lunapark: forum twórców i krytyków”	Berlin –Poznań –Warszawa	1992 (nr 1 – kwiecień)	Cezary Ostrowski	Agencja Promocji Kultury Helisson Sp. z o.o.	mie- sięcznik	papiero- we	lokalny	30 cm	120	300	efemeryda; próba prezentacji wielokulturowości w sztuce
30	„Magazyn Sztuki”, zastąpiony w 2001 r. „Magazyn Sztuki + Obieg”	Sopot – Gdynia	1993 –2000	Jerzy Truszkowski	Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie	kwartal- nik	papiero- we	lokalny	24 cm	188– 290	300	ilustrowane; współczesna sztuka – malarstwo, rzeźba
31	„Magazyn Sztuki + Obieg”, pierwotnie: „Magazyn Sztuki”	Gdańsk – Warszawa	2001 – po zmianie tytułu do 2006	Ryszard Ziarkiewicz	Gdańsk, wyd. Ryszard Ziarkiewicz, Warszawa, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski	kwartal- nik	papiero- we, od 2004 dodana płyta CD, od 1998 aktuali- zowane do koń- ca 2006 –sie- ciowe	krajo- wy/glo- balny	28 cm	400	1000	wyszły 34 numery pisma; dwujęzyczny – j. pol. i j. ang.; numery tematyczne poświęcone sztuce najnowszej; rozważania nt. nowych mediów, cyberprzestrzeni, sztuki wideo, instalacji, happeningu i wydarzeń typu performance; często zmieniane szata graficzna, wymiary i logo; ilustrowane
32	„Magazyn Twórców”	Gdańsk	2003 (nr 1 październik)	Tomasz Gos	Wydawnictwo TSG	mie- sięcznik	papiero- we	lokalny	28 cm	40	200	ilustrowane; prezentacja sztuk plastycznych i literatury; artykuły na temat kierunków w sztuce; plastyczne konfrontacje artystów z Wybrzeża; noty o autorach; efemeryda

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
33	„Miesięcznik Informacyjny /PP Sztuka Polska”, od 1989 – „Magazyn Artystyczny”, wreszcie: „Sztuka Polska”	Warszawa –Łódź	1986–1989 (luty/marzec)	Stanisław Danecki	PP „Sztuka Polska”	miesięcznik/nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm/ 30 cm	64–86	4000–3500–2500, 2720	prezentacja poszczególnych twórców współczesnych, sprawozdania z wernisaży, spotkań artystycznych, festiwalu sztuki, wywiady z artystami; stałe rubryki: <i>Polemiki, Nasze rozmowy, Życia związków twórców, Wolna Trybuna, Wspomnienia pośmiertne, Wydawnictwa o sztuce, Konkursy, Nagrody, Odpowiedzi na listy, Wystawy, W reporterskim skrócie</i>
34	„Młode Talenty: miesięcznik artystyczny”	Bydgoszcz	2009 – marzec 2010	Maria Hartenberger	Studio MR Arkadiusz Kobylarz	miesięcznik	papierowe	lokalny	24 cm	14	200	poświęcony teatrowi, plastyce, muzyce, tańcowi, literaturze, fotografii; ilustrowany
35	„MOCAK Forum”	Kraków	2011 (1 nr 12 maja) – nr 2 2011	Łukasz Białkowski	Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie	kwartalnik	papierowe/elektroniczne	globalny	27 cm	100	500	charakter interdyscyplinarny – zarówno na poziomie teorii sztuki, jak i praktyki artystycznej; ilustrowany
36	„Muzeum”	Warszawa	2007 (wrzesień/październik) – zawieszony 2009	Joanna Mytkowska	Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie	dwumiesięcznik	papierowe	lokalny	42 cm	8	100	zespół Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie powołał swój organ do dyskusji wokół tej instytucji; zaprosił do rozmowy kuratorów, filozofów i artystów; narodziny sztuki spontanicznej, poza instytucjami kultury – np. chorwackie kluby filmowe; rozważania na temat przyszołości muzeum oraz przemian

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
37	„Nestor: czasopismo artystyczne”	Krasny-staw	2007 nr 1, 2	Andrzej David Mistura	„Elipsa”	kwartalnik	papierowe	lokalny	24 cm	38–58	150	prezentacja dokonania lokalnego środowiska artystycznego; ilustrowane; efemeryda; redakcja zapewniała, że pismo „będzie sięgało do zjawisk i rzeczy zapomnianych, ciekawych i wartościowych”
38	„Notatnik Teatralny”	Wrocław	1991 – do dziś	Krzysztof Mieszkowski	Ośrodek Kultury i Sztuki, Instytut im. Jerzego Grotowskiego	kwartalnik/nieregularnik	papierowe	lokalny	25 cm	144	1000	poświęcony polskiemu teatrowi współczesnemu; spojrzenie na teatr z punktu widzenia jego twórców – teksty teatralnych praktyków – manifesty, wypowiedzi autorskie, komentarze, listy; wywiady, stenogramy z prob, zdjęcia, notatki, szkice; eseje, recenzje książek o teatrze; rzadko – druk tekstu dramatycznego; numery monograficzne poświęcone wybitnej kreacji aktorskiej lub spektaklowi, twórcy lub zjawisku
39	„O & U Oko i Ucho”	Łódź	1989 nr 1	Grzegorz Sztabiński	Centrum Informacji Kulturalnej, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Łodzi	kwartalnik	papierowe	lokalny	31 cm	44 + 4	3000	pismo poświęcone relacjom pomiędzy poszczególnymi dziedzinami sztuki – filmem, teatrem, literaturą, muzyką, plastyką; problemy sztuk wizualnych i słuchowych, głównie środowiska łódzkiego – <i>Aneks</i> ; ilustrowane; kronika wydarzeń artystycznych; efemeryda

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
40	„Obieg”	Warszawa	1987–1994 – zawieszony w 2009	Grzegorz Borkowski	Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski	kwartalnik	papierowe/ od 2004 elektroniczne	krajowy/globalny	30 cm, od 2004 – 28 cm	32	1000	sztuka aktualna; porusza zagadnienia teatru, performance, galerii, kina, muzyki; ilustrowane
41	„Odkrycia w Sztuce”	Warszawa	2009 – zawieszony	Lena Ceglowska-Lewińska	Artgaleria.net Roman Gniewaszewski	kwartalnik	papierowe	lokalny	28 cm	50–90	2000	prezentacja twórczości oryginalnych, często kontrowersyjnych artystów z różnych okresów; ilustrowane; dodatek „Okolica” – rynek sztuki, ochrona dzieł sztuki, prezentacja dorobku twórczego absolwentów ASP w Warszawie, młodych malarzy z pracowni znanych mistrzów
42	„Orońsko”	Orońsko	1990 – do dziś	Jan Gagacki	Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku	kwartalnik	papierowe	lokalny	29 cm	64	500	periodyk artystyczny poświęcony problematyce współczesnej sztuki, szczególnie rzeźbie i artystycznych działaniach w przestrzeni; teksty czołowych artystów rzeźbiarzy, krytyków i teoretyków sztuki; omówienia wystaw, prezentacje dorobku artystycznego wybitnych twórców polskich; wywiady; miejsce prezentacji młodych twórców; ilustrowana dokumentacja Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
43	„Piktogram: talking pictures magazine”	Warszawa	1995 (nr 1 latem) – do dziś (ostatni nr 07/05 z 2011)	Michał Wołński	Stowarzyszenie „Piktogram”	kwartalnik	papierowe	lokalny	26 cm	167–175	500	pismo dwujęzyczne; prezentacja sztuki światowej i polskiej; historyczne wystawy, paradoksy wyobraźni; eseje, recenzje książek o sztuce; ilustrowane; wywiady z twórcami, architektami
44	„Pokaz: pismo krytyki artystycznej”, zmiana 1994; „Pokaz: pismo Galerii Krytyków”	Warszawa	1994 (nr 1 – styczeń) – 2004 (nr ostatni 37 – 1 kwartał	Magdalena Hniedziewicz	Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki, od 2003 Stowarzyszenie Klub Krytyki Artystycznej POKAZ, Krzysztof Hnatowski – Stołeczne Biuro Wystaw Artystycznych (1998–2000)	kwartalnik/nieregularnik	papierowe/elektroniczne	globalny	30 cm	64	600	artykuły i materiały o współcześnie tworzących artystach, wystawach w Polsce; preferuje sztuki wizualne; też o realizacjach teatralnych, współczesnej muzyce, architekturze i literaturze; eseje; ilustrowane
45	„Portfolio: magazyn sztuk wizualnych”	Warszawa	2001 (nr 1 – lipiec) – 2004	Leszek Stafiej	„AdPress” Wydawnictwo Reklamowe Sp. z o.o.	mieściennik	papierowe	krajowy	27 cm	16	100	sztuka współczesna; prezentacja dokonanych artystycznych twórców, w tym debiutantów; sprawozdania z wystaw krajowych i zagranicznych; ilustrowane; specjalnie dobrany matowy papier – Arctic the Volume

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
46	„Ruch Teatralny”	Gdańsk	1994–2005	Maciej Nowak	Centrum Edukacji Teatralnej w Gdańsku, Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego	miesięcznik	papierowe/elektroniczne	lokalny	30 cm	200–300	1000	przejrzyste skonstruowana, kompletna i dobrze opracowana baza danych, obejmująca teatry (nie tylko repertuarowe) w Polsce, a także instytucje z teatrem związane: muzea, archiwa, szkoły teatralne; adresy, telefony, kontakty; festiwale, przeglądy, spotkania; dane uporządkowane alfabetycznie według nazw miast; mapa polskiego życia teatralnego; informacje o teatrach zawierają skład zespołu artystycznego, aktualny repertuar, plany premierowe; recenzje prasowe o teatrze, omówienia premier
47	„Rzeźba Polska”	Orońsko	1986–1989	Irena Grzesiuk-Olszewska	Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku	rocznik/nieregularnik	papierowe	krajowy	29 cm	210	3000	prezentacja z plenerów rzeźbiarskich twórców polskich i obcych; artykuły teoretyczne i krytyczne, głównie nt. współczesnej rzeźby; złożona problematyka współczesności; <i>Artyści polscy za granicą</i> , <i>Projekty niezrealizowane</i> , <i>Z lat minionych</i> , <i>Z żalobnej karty</i> ; historia rzeźby na świecie; kronika wydarzeń artystycznych; streszcz. w j. ang., niem., franc., ros.

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
48	„Scena”	Warszawa	1908–1970–1992 – do dziś	Stanisław Adameczyk, Lech Sliwoniak	Towarzystwo Kultury Teatralnej	miesięcznik/ dwumiesięcznik	papierowe	krajowy	30 cm	36	1000	poświęcony kulturze i edukacji teatralnej; realizacje teatralne; gra i warsztat aktorski; scenografia; premiery; kronika wydarzeń – z festiwali i przeglądów, premier teatrów studenckich i szkolnych; archiwum amatorskiego ruchu teatralnego; recenzje książek dotyczących życia teatralnego
49	„Secesja: pismo o sztuce, kulturze i współczesności. Zeitschrift für Kunst, Kultur und Gegenwart”	Warszawa	2005–2007	Walter Maria Stojan	Austriackie Forum Kultury; Österreich Institut Polska Sp. z o.o.	nieregularny/ kwartalnik	papierowe	lokalny	28 cm	160	1500	dwujęzyczne – j. pol. i j. niem.; rozważania na temat sztuki współczesnej autorów polskich i obcych, z przewagą niemieckojęzycznych; bogato ilustrowane
50	„Spotkania z Zabytkami”	Warszawa	1977–1983 – jako informator popularno-naukowy, jako czasopismo – od 1983 do dziś	Krzysztof Nowiński, Wojciech Przybyszewski	Ośrodek Dokumentacji Zabytków (1977–1995), Towarzystwo Opieki nad Zabytkami (1996–2010), od 2010 Fundacja „Hereditas”, od nr 5/6 z 2011 współwydawcą jest Narodowy Instytut Dziedzictwa	nieregularny/ kwartalnik (od 1983), dwumiesięcznik (od 1896), miesięcznik (od 1992)	papierowe/ elektroniczne – wybrane artykuły w formie PDF	globalny	27 cm	72	6000	jego misją jest uwrażliwianie społeczeństwa na sprawy dziedzictwa narodowego; popularyzacja naukowa; prezentuje spuściznę historyczną – zabytki, malarstwo, rzeźbę, kolekcje, zbiory muzealne; publikują specjaliści oraz czytelnicy zainteresowani ochroną i konserwacją zabytków

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
51	„Strefa Tańca” i Muzeum	Warszawa	2002–2003 – zawieszane	Sandra Wilk	Wolna Strefa	miesięcznik	papierowe	lokalny	29 cm	34	1000	poświęcone współczesnej oraz dawnej sztuce baletu; zagadnienia choreografii; wielcy mistrzowie tańca; realizacje
52	„Studia i Materiały Muzeum Okręgowego w Krośnie”, od 2000 „Studia i Materiały Muzealne”	Rzeszów	1981 – do 1990–2000	Eugeniusz Bieniek	MO: PUW „Roksana”	nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm/ 21 cm	216	300	prezentacja kolekcji obrazów, ceramiki, rzeźb, medali; zabiegów konserwatorskich na terenie obiektu
53	„Studia Wilanowskie”	Warszawa	1977–1985, przerwa: 1986–1998, od 1999 do dziś	Wojciech Fijałkowski, Ewa Birkenmajer	Muzeum Narodowe Warszawa Oddział Muzeum i Pałac w Wilanowie	nieregularnik	papierowe (początkowo – powielane)	lokalny	24 cm	148–190	200	streszczenia w j. ang.; zbiory muzealne, konserwacja, gromadzenie kolekcji; militaria; prezentacja kultury artystycznej i umysłowej czasów Jana III Sobieskiego oraz Wilanowa – jego sukcesorów, dzieje całego zespołu pałacowo-ogrodowego; bieżące wydarzenia
54	„Sztuka”	Warszawa	1974–1989, 1991–1998 (zawieszane)	Andrzej Skoeczyłlas	Krajowa Agencja Wydawnicza RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Stowarzyszenie Artystyczne Sztuka, Studio Wydawnicze Sztuka, od 1991 „ABC”	dwumiesięcznik/nieregularnik/półrocznik	papierowe	krajowy	31 cm	48	1500	streszcz. w j. ang.; sprawozdania z wernisarzy; prezentacja dorobku twórczego artystów, wywiady; polemiki artystyczne, artykuły problemowe na temat estetyki, nowych poszukiwań twórczych

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
55	„Sztuka i Dokumentacja”	Łódź	2009 (nr 1 – jesień)	członkowie Komitetu Organizacyjnego Festiwalu Sztuka i Dokumentacja	Stowarzyszenie „Sztuka i Dokumentacja”	półrocznik	papierowe	lokalny	30 cm	96	200	ilustrowane; powstało wiosną 2009 w związku z Festiwalem Sztuka i Dokumentacja; teksty naukowców, artystów, krytyków sztuki, kuratorów wystaw; materiały z pogranicza praktyki i teorii, dokumentacja wydarzeń historycznych i bieżących; pismo ma być otwartym archiwum wzbogacającym obraz sztuki
56	„Sztuka Polska” – wcześniej „Biuletyn Informacyjny” (1983–1986, nr 4 – 1986 do nr 12 1987 – „Miesięcznik Informacyjny”, od nr 62/2 1989 jako: „Magazyn Artystyczny”)	Warszawa	1986–1989	Stanisław Danecki	PP „Sztuka Polska”	miesięcznik	papierowe	lokalny	34 cm	32	2720–4000	prezentacja poszczególnych twórców współczesnych, sprawozdania z wernisaży, spotkań artystycznych, festiwali sztuki, wywiady z artystami; stałe rubryki: <i>Polemiki, Nasze rozmowy, Z życia związków twórców, Wolna Trybuna, Wspomnienia pośmiertne, Władnictwa o sztuce, Konkursy, Nagrody, Książki, Odpowiedzi na listy, Wystawy, W reporterskim skrócie</i>
57	„Sztuka Sakralna”	Kraków	2002 nr 1	Magdalena Mustalik	„Sztuka Sakralna”	kwartalnik	papierowe	krajowy	30 cm	56	500	architektura, wnętrza, konserwacja, witraż, rzemiosło, techniki budowlane; porady dla gospodarzy obiektów sakralnych; konserwacja przydrożnych kapliczek i figur; efemeryda przeznaczona dla służby Kościołowi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
58	„Take Me”	Poznań	2009 (nr 1 – październik/ listopad) – do dziś	Michał Golaś	Fundacja Twórcy Możliwości	dwumiesięcznik	papierowe/ elektroniczne (ostatnia dostępną wersja nr 3 z 2010)	globalny	31,5 cm	123–132	600	pismo tworzone przez młodych, kreatywnych twórców; interdyscyplinarny magazyn o sztuce; streszczenia artykułów w j. ang.; ilustrowane
59	„Taniec”	Warszawa	1974–1986, 1992–1994	Paweł Chynowski	Teatr Wielki w Warszawie, od 1992: Perfekt	kwartalnik	papierowe	lokalny	30 cm	48	500	poświęcony sztuce tanecznej, głównie klasycznemu baletowi; konkursy baletowe na świecie; archiwalia; ważniejsze kreacje baletowe; kariery artystów; choreografia; premiery; <i>Na obczyźnie, Aktualia, Z teorii tańca</i>
60	„Teki Krakowskie”	Kraków	1994–2008	Roman Marcinek	Regionalny Ośrodek Studiów Ochrony Środowiska Kulturowego	nieregularnik	papierowe	lokalny	24 cm	136	350	poświęcony ochronie i konserwacji zabytków w Małopolsce oraz makroregionu Polski południowej; naukowe rozpoznanie dziedzictwa kulturowego historycznej ziemi krakowskiej
61	„Trendy. Taniec. Moda. Muzyka”	Wrocław	2009 – do dziś	Jacek Jędras	Media Consulting Agency	miesięcznik	papierowe/ elektroniczne w formie PDF	globalny	28 cm	80	6000	ogólnopolski lifestyleowy magazyn o tańcu i tancerzach; prezentacja wybitnych tancerzy, np. Freda Astera i Ginger Rogers; o tożsamości breaka; sprawozdania z turniejów, relacje, wywiady, porady specjalistów, kino, moda, muzyka

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
62	„Tytuł Roboczy: otwarty magazyn sztuki”	Warszawa	2004 (nr 1 – wrzesień) – do dziś	Klara Kopeńska, Józef Zukowski-Piwkowski	Stowarzyszenie STEP, od 2005 Stowarzyszenie Edukacji i Postępu STEP	mieściznik/dwumieściznik/ściznik/nieręglarnik	papierowe/elektroniczne	globalny	30 cm	100	500	poświęcony sztuce i kulturze współczesnej; forum refleksyjny i dyskusyjny na temat etosu i warsztatu artysty, a także prezentacji (lub przypominania) wybitnych, ale mniej znanych, debiutujących lub zapomnianych artystów polskich i obcych. Promuje postawę twórczą, czynne „współtworzenie”; kreatywność; debiutantów; pismo otwarte na współpracę zewnętrzną; ilustrowane
63	„Wiadomości”	Warszawa	1993 – do dziś	zespół	Stowarzyszenie Autorów ZAIKS	nieręglarnik	papierowe	lokalny	28 cm	36	350	przepisy prawa autorskiego; sprawy związane; koncerty, spotkania
64	„Zeszyty Muzealne”	Jarosław	1996–1998	zespół	Muzeum w Jarosławiu „Fantazy Art”	nieręglarnik	papierowe	lokalny	25 cm	92	250	charakter naukowy; specjaliści różnych dziedzin nauki omawiają wystawy stałe, czasowe MZK, konferencje, konkursy na najciekawsze wydarzenia muzealne roku, konkursy historii regionalnej, działalność oświatowa
65	„Zeszyty Muzeum Ziemi Kłodzkiej”	Kłodzko	1985–2008 (ostatni nr 10)	Zyta Kwiecieńska	Muzeum Ziemi Kłodzkiej	co dwa lata	papierowe	lokalny	24 cm	200–400	250–500	charakter popularyzacyjny; nierecenzowany zewnętrznie; specjaliści różnych dziedzin nauki omawiają wystawy stałe, czasowe MZK,

																konferencje, konkursy na najciekawsze wydarzenia muzealne roku, konkursy historii regionalnej, działalność oświatowa
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: <http://katalog.czasopism.pl/index.php/Kategoria:Sztuka>, poszczególne tytuły [dostęp: 09.2011–02.2012]; <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=23&IM=05&WI=C>, poszczególne tytuły [dostęp: 04.11.2011]; księgarnia internetowa: <http://www.poczytaj.pl/k/01039666>; *Bibliografia Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszonych i Zmieniących tytuł*, Warszawa 1990–2003; badanie z autopsji, maile i rozmowy telefoniczne wykonane do redakcji, poszczególnych czasopism – od sierpnia 2011 r. do maja 2012 r.

Tabela 3. Katalogi sprzedażowo-aukcyjne i antykwaryczne oraz inne biznesowe dotyczące sztuki w Polsce, powstałe po 1989 r.

Lp.	Tytuł czasopisma	Miejsce wydania	Rok założenia i czas ukazywania się	Redaktor naczelny	Wydawca	Periodyczność	Medium	Zasięg	Format	Objętość (liczba stron)	Nakład (w egz.)	Opis
1	„Antyki”, pierwotnie: „Antyki: dzieła sztuki, rzemiosło artystyczne, aranżacje wnętrza, kolekcjonerstwo”	Warszawa	1995 (nr 1 październik/listopad) – 2008	Tomasz Lewicki	DESA Unicum Sp. z o.o.	dwumiesięcznik	papierowe i elektroniczne	globalny	28 cm	11	12	magazyn poświęcony sztuce dawnej i kolekcjonerstwu; rynek aukcji sztuki – stacjonarnych i internetowych, przeglądy wystaw, targów, aukcji antykwarycznych; oferty różnych galerii

cd. tabeli 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2	„Architektura & Biznes”	Kraków	1992 – do dziś	Małgorzata Tomczak, Sylwia Ratajczak	Firma Wydawniczo-Reklamowa „RAM” Sp. z o.o.	mie- sięcznik	papiero- we/ elektro- niczne	globalny	33 cm	84– 100	15000	poświęcony architekturze, urbanistyce, budownictwu, wzornictwu przemysłowemu, prezentuje aktualny przegląd najciekawszych projektów i realizacji polskich i zagranicznych; nowości i zagranicznych; technologii rynku materiałów i technologii związanych z budownictwem i wyposażeniem wnętrz
3	„Architektura – Murator”	Warszawa	1994 – do dziś	Ewa P. Porebska	Wydawnictwo MURATOR S.A.	mie- sięcznik	papiero- we/ elektro- niczne	globalny	31	100– 120	10000	profesjonalny periodyk o architekturze, technice budowlanej oraz projektowaniu wnętrz; konkursy, reklamy; adresowany do architektów i projektantów, inżynierów, studentów, artystów zainteresowanych współczesną architekturą, wzornictwem oraz kierunkami ich rozwoju; znakomita jakość zdjęć, w tym sztuki użytkowej popularyzuje wiedzę o sztuce i rynku sztuki; przeznaczony dla kolekcjonerów, artystów, uczestników rynku sztuki; artykuły na temat sztuki dawnej i współczesnej, recenzje wystaw w krajowych i zagranicznych galeriach; stali korespondenci z Europy Zachodniej i USA; informacje o rynku antykwarycznym

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4	„Art & Business. Sztuka Polska i Antyki”	Warszawa	1989 (nr 1 – lipiec/ sierpień) – do dziś	Artur Taniowski, Małgorzata Daniszewska, Bogusław Deptuła	Institut Promocji Kultury, Art & Business Sp. z o.o.	miesięcznik (10 razy w roku), corocznie wydawane są dwa numery łączone 1–2 „Rocznik Aukcyjny”	papierowe i elektroniczne	globalny	28 cm	196	7000–14000	notowania aukcyjne w dodatku „Kolekcjoner”; od 2001 organizuje konkurs „Obraz Roku”
5	„Czas na Wnętrze”	Warszawa	2010 – do dziś		AVT-Korporacja Sp. z o.o.		papierowe i elektroniczne	globalny		170		design, projekty, sztuka i kolekcje
6	„Modern Art”	Warszawa			DESA Unicum Sp. z o.o.	dwumiesięcznik						
7	„Sztuka.pl – Gazeta Antykwaryczna”, później podtytuł: „Rynek Sztuki i Antyków”	Kraków	1995 – do dziś	Joanna Rapiska	ANTI-QUARIUS Sp. z o.o.	miesięcznik	papierowe i elektroniczne	globalny	30 cm	126–135	4000–7000	poświęcone sztuce, wywodzące się z „Gazety Antykwarycznej”; komercyjne; pięknie wydawany; wystawy w Polsce i na świecie; kolekcjonerstwo; prezentacja artystów żyjących; rynek sztuki – aukcje internetowe, oferty galerii, wydarzenia, relacje, zapowiedzi, recenzje wydarzeń artystycznych; kalendarium aukcji

cd. tabeli 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
8	„Weranda”	Warszawa	2001 – do dziś	Teresa Jaskier-ny	Wydawnictwo TE-IOT	miesięcznik	papierowe i elektroniczne	globalny	28 cm	210	4000	prezentuje najpiękniejsze polskie domy, rezydencje, ogrody i sztukę; sylwetki twórcze artystów i trendy w sztuce; najdroższe meble świata, meble ogrodowe, wyposażenie łazienek

Źródło: <http://topos.iq.pl> [dostęp: 17.07.2011]; <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=42&IM=04&WI=L> [dostęp: 20.07.2011]; http://katalog.czasopism.pl/index.php/Go%C5%9Bciniec_Sztuki; *Bibliografia Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszonych i Zmienających tytuł*, Warszawa 1990–2003; badanie z autopsji.

Bibliografia

Druki zwarte

- Kowalski T., *W kierunku rynku. Zmiany w prasie codziennej na tle tendencji europejskich*, w: *Podstawowe czynniki przemian polskiego rynku prasowego w latach 1995–2006*, red. J. Kania, Poznań 2006.
- Kowalski T., Jung B., *Media na rynku. Wprowadzenie do ekonomiki mediów*, Warszawa 2006.
- Lasswell H. D., *The Comparative Study of Elites*, Stanford 1952.
- Lasswell H. D., Kaplan A., *Power and Society. A Framework for Political Inquire*, New Haven–London 1950.
- Michels R., *Political Parties. A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy*, New York 1959.
- Mielczarek T., *Monopol. Pluralizm. Koncentracja. Środki komunikowania masowego w Polsce w latach 1989–2006*, Warszawa 2007.
- Mielczarek T., *Raport o śmierci polskich gazet*, Warszawa 2012.
- Mills C. W., *Elita władzy*, Warszawa 1961.
- Mosca G., *Der Herrschende Klasse. Grundlagen der politischen Wissenschaft*, Salzburg 1953.
- Ortega y Gasset J., *Bunt mas i inne pisma socjologiczne*, Warszawa 1982.
- Pareto V., *Allgemeine Soziologie*, Tübingen 1955.
- Pisarek W., *Wstęp do nauki o komunikowaniu*, Warszawa 2008.
- Rabizo-Birek M., *Wstęp*, w: *Boom i kryzys. Nowe czasopisma literacko-artystyczne i społeczno-kulturalne w Polsce po 1989 roku*, red. M. Rabizo-Birek, Rzeszów 2012.
- Sowell T., *Oni wiedzą lepiej. Samozadowolenie jako podstawa polityki społecznej*, Warszawa 2008.
- Sztompka P., *Socjologia: analiza społeczeństwa*, Kraków 2002.
- Sztumski J., *Elity ich miejsce i rola w społeczeństwie*, Katowice 1997.
- Zajączkowski A., *Elity urodzenia*, Warszawa 1993.
- Znamierowski C., *Elita i demokracja*, w: *Elita, ustrój, demokracja*, Warszawa 2001.

Czasopisma

- Bodnar I., *Marna kondycja czasopism literackich*, „Dekada Literacka” 1991, nr 22.
- Brzękowski i „Oficyna Poetów”, „Twórczość” 1968, nr 4.
- Chwastyk-Kowalczyk J., *Nie formatujmy świata wedle jednej doktryny*, „Artluk” 2012, nr 3.
- Dobre, bo boli. Z Marią Poprzęcką, historykiem sztuki rozmawia Grzegorz Sroczyński*, „Wysokie Obcasy” 2012, nr 43 (698).
- Filas R., *Aktywność czytelnicza Polaków przełomu wieków*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2001, nr 3–4.
- Filas R., *Czytelnictwo prasy u progu 2000 roku*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2000, nr 1–2.
- Filas R., *Dwadzieścia lat przemian polskich mediów (1989–2009) w ujęciu periodycznym*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2010, nr 3–4.
- Filas R., *Dziesięć lat przemian mediów masowych w Polsce (1989–1999). Propozycja periodyzacji*, „Zeszyty Prasoznawcze” 1999, nr 1–2.
- Filas R., *Pięć lat przemian mediów masowych w Polsce: bilans wstępny*, „Zeszyty Prasoznawcze” 1994, nr 1–2.
- Filas R., *Polski rynek prasy codziennej w I dekadzie XXI wieku (w szczególności po roku 2003)*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2008, nr 3–4.

- Filas R., *Polskie czasopisma XXI wieku – rozwój czy kryzys?*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2007, nr 1–2.
- Filas R., *Rośnie dominacja mediów elektronicznych – nowa faza przemian polskiego rynku*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2003, nr 3–4.
- Filas R., *Rynek prasy codziennej w Polsce przed „Faktem” i z „Faktem”*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2005, nr 3–4.
- Fiut I., *Prasa bezpłatna w Polsce w latach 1989–2009. Nowe zjawiska rynkowe i czytelnicze*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2009, nr 3–4.
- Fiut I., *Prasa bezpłatna w Polsce w latach 1999–2001. Nowe zjawiska rynkowe i czytelnicze*, „Zeszyty Prasoznawcze” 2002, nr 1–2.
- Leszczyńska M., Kowalski J., *Nieznany dar od Wisławy Szymborskiej*, „Gazeta Wyborcza” 2012, z 9 lutego.
- Leszkowicz-Baczyński J., *Współczesna inteligencja: syndrom sukcesu czy porażki? Szanse na edukacyjną funkcję specjalistów*, „Edukacja. Studia. Badania. Innowacje” 2002, nr 2 (78).
- Makarenko V., *Nie zapłacą za „The Times” w sieci?*, „Gazeta Wyborcza” 2010, z 27 maja.
- Makarenko V., *„The Times” ma mniej czytelników w sieci*, „Gazeta Wyborcza” 2010, z 20 lipca.
- Przastek D., *Społeczeństwo polskie w dobie transformacji*, „Społeczeństwo i Polityka” 2005, nr 2 (3).
- Radziejewicz-Winnicki A., *Problematyka elit intelektualnych – także w naukach o wychowaniu – w okresie globalizacji kulturowej (refleksje polemiczne)*, „Edukacja. Studia. Badania. Innowacje” 2002, nr 1 (77).
- Redakcja, „Kresy” 2010, nr 1–2 (81–82).
- Weaver P. H., *Selling the Story*, „New York Times” 1994, z 29 lipca.

Inne

- Bibliografia Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszonych i Zmieniających tytuł*, Warszawa 1990–2003.
- Encyklopedia „białych plam”*, t. 5, Radom 2001.
- Encyklopedia socjologii*, t. 1, Warszawa 1998.
- Gilbert C., *A Dilemma in Response: Examining the Newspaper Industry's Response to the Internet*, niepublikowana praca doktorska, Harvard University 2001.

Strony internetowe

- http://adage.com/globalnews/article?article_id=145043 [dostęp: 23.07.2010].
- http://czytelnia.onet.pl/0,1177944,do_czytania.html [dostęp: 23.01.2012].
- http://katalog.czasopism.pl/index.php/Go%C5%9Bciniec_Sztuki [dostęp: 20.07.2011].
- <http://katalog.czasopism.pl/index.php/>, poszczególne tytuły [dostęp: 27.06.2011].
- <http://katalog.czasopism.pl/index.php/Kategoria:Sztuka> [dostęp: 09.2011–02.2012].
- <http://leksykonkultury.ceik.eu/index.php?title=Androgyne> [dostęp: 22.07.2011].
- <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=23&IM=05&WI=C> [dostęp: 04.11.2011].
- <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=42&IM=04&WI=L> [dostęp: 16.07.2012].
- <http://topos.iq.pl/> [dostęp: 17.07.2011].
- http://www.free.art.pl/akcent_pismo/ [dostęp: 20.07.2011].
- <http://www.glogow.net.pl/?Gstr=czasopipub> [dostęp: 26.06.2011].
- <http://www.kulturaswiecka.pl/node/167> [dostęp: 23.01.2012].

Streszczenie

Autorka zbadała współczesny, wolny od cenzury, niszowy segment czasopism o sztuce w Polsce (116 tytułów), będący artykulacją potrzeb duchowych i materialnych elit intelektualnych w kraju po okresie transformacji 1989 r. Ukazała ich dynamikę rozwoju, grupując w trzech kategoriach: 1) czasopisma naukowe wydawane przez poszczególne środowiska akademickie (43 tytuły), 2) pisma, biuletyny, czasopisma branżowe poświęcone poszczególnym dyscyplinom sztuki (rzeźbie, malarstwu i grafice, sztuce użytkowej, architekturze, teatrowi, filmowi, muzyce i tańcowi), wydawane przez różne stowarzyszenia, związki artystyczne, kluby, fundacje itp. (65 tytułów), 3) katalogi sprzedażowo-aukcyjne i antykwaryczne oraz inne biznesowe dotyczące sztuki (8 tytułów). Poprzez czytelne wykresy ukazała geografiię wydawnictw w każdej z kategorii, podając udział poszczególnych miejscowości w wartościach liczbowych przelożonych na wartości procentowe. Załączone trzy tabele ilustrują cechy formalno-wydawnicze i treściowe (w dużym skrócie) omawianych tytułów. Artykuł ma charakter syntetyzujący i porządkujący.

THE CONTEMPORARY MARKET OF ART MAGAZINES IN POLAND, PUBLICATIONS REVIEW

Summary

The author reviewed contemporary, censorship-free, niche segment magazines on art in Poland (116 titles) constituting an articulation of the spiritual and material needs of the polish intellectual elite after the transformation in 1989. She portrayed their dynamic growth and segregated them into three categories: 1) magazines published by various academic environments (43 titles), 2) writings, bulletins, related magazines devoted to the various branches of art (sculpture, painting and graphic arts, architecture, theatre, film, music and dance), published by different associations, artists' unions, clubs, foundations etc. (65 titles), 3) sales, auctions and antiquarian catalogues as well as others of business character relating to art (8 titles). By means of legible graphs, the geography of publishers in the various categories was portrayed, highlighting the share of each place in numerical values transmuted into percentage values. The three tables attached illustrate the formal-publication and content structure of the titles under discussion. The article is of a synthetic and organizational character.